

Literární

**ŠUMAVA
2008**

**SBORNÍK
VYHODNOCENÝCH
PRACÍ**

**LITERÁRNÍ
ŠUMAVA**

2008

Literární Šumava 2008

Přehled oceněných autorů

Poezie – I. kategorie do 25 let

Čestné uznání Zuzana Malcová, Hradec Králové
Cena za poezii Hana Šustková, Úpice

Poezie – II. kategorie nad 25 let

1. místo Štěpán Špád, Klatovy
2. místo Jana Tremlová, Klatovy
3. místo Ondřej Zajac, Praha

Próza – I. kategorie do 25 let

Čestné uznání Hana Šustková, Úpice
Čestné uznání Kateřina Mudruňková, Sezemice

Próza – II. kategorie nad 25 let

1. místo Jan Duchek, Klatovy
2. místo Tomáš Lojek, Praha
3. místo Zora Šimůnková, Praha
čestné uznání Ondřej Zajac, Praha
čestné uznání Radka Ketnerová, Plzeň

Zvláštní cena za příspěvek o Šumavě

Marta Zemanová, Řitka

Cena Františka Pravdy – cena Českého rozhlasu Plzeň

Štěpán Špád, Klatovy

Soutěžní příspěvky hodnotila porota ve složení Helena Šlesingerová (předsedkyně), Petra Hynčíková, Karel Mráz, Petr Skarlant.

Vydavatel respektuje pravopisné odlišnosti v textech autorů.

Zuzana MALCOVÁ

Tma

Zhaslo nebe,
hvězdy spadly.

Hledal a nenacházel.
Nehledal a nacházel.

Noc neměla význam a slunce nemohlo žít. Padal déšť padlých andělů. Padlých snů.

Kniha se otevřela právě na konci...

Zpívali...

*Zpívali si písně božských řek, ale já jen
stěžít rozuměl.*

*Zpívali si písně tmoucích dní, ale já jen
způli pochopil.*

*Zpívali si písně výšin nad světem, ale já jen
zůstal na zemi...*

Vstříc... napospas

*Zavřela víčka a přeci nešla spát.
Umlkla zpěvy – a přeci neztenčila hlas!*

Stala se párou, obláčkem, vlaštovkou! Jen aby ... spadla tíhou života ... náruči země
vstříc.
Napospas.

Zavřela víčka a přeci nešla spát.

Hana ŠUSTKOVÁ

První dovolená

Plátečky škvařených dálničních tras
To se ti usadilo
Zvenku hned na řasách
Neprošlo očima
Číháme dáma mat
zrcátko zpětné máš za ušima
(plánujeme svatbu děti kariéru v domě
((utři stůl montérky zapřahej koně
zrcátko zpětné – jedeme z léta?
už je mi zima

Pěstěná psychika

Bio chleba z bílý mouky
To my máme každý den
Ale stíny Bio viny
jenom jednou za tejdén

dochodit devítku

Nakrmí hvězdu
Stojí rozkročená s vidlema mezi pilinama
Vozejk se rozjel z kopce vloni srazila chodce
Pančelka si bude stěžovat u mlhy jak mlíko
Maška ráda paní padá Pančelko přišla si o místo

Pětky jsou předškolní pověry

kdybych si tak mohla vybrat
přišla bych pozdě do hodiny
taška se válí má zas plíny
třídni mi spíše pět minut
dýl ne dechám jen čerstvý nátěry
kdybych si tak mohla vybrat
šla bych na studium blech

Půjčka na auto, lednici a zastříhovač vlasů

Předepsané kalhoty si
Kupujeme zrána
Hrničkové anekdoty
Oběd nebyl ohni hroty
na vidličce
jsem rozmazaná

Štěpán ŠPÁD

Věžní ticho
Sluneční embolie drásá do masa
tichá vlaštovka
s krvavou značkou pod bradou
má hrob
šest pater nad zemí
nedotýkat se ptáků
ani na zem spadlých
prachu plyš
peří plyš
plyše plaše splývají
Čas vane, kam chce
křřrek křřrak
křřrek křřrak
Kdo obtiskl svůj palec na měsíc?
Zvon mu rozbil lebku na padrť
Noc cedí modrou krev
A Vesmír
destiluje den

Pro V. F.

oranžová vlna
oranžový chobot
oranžová liána
nevím co to je
ale mám to rád
radši než netvory na parkovišti
a my jak starozákonní zajatci
chodíme kolem s vyloupanýma očima
zajatci kýče a plastových láhví
pane Sochaři
díky, že aspoň někomu jste
jedno oko pootevřel
nevděčný tyfloservis

Currus temporis

Běh času
o kolo vrátí
starý kolovrat
Starožidníkovi v šátku
zůstala v ruce loukoť
loukotka zdobená trojitou rýhou
Vřeteno visí v kořání
mastné chuchvalce na nebi
stříbrná žíla v pytli
žlutá juta nedutá
merino
Merry? No!
Zabijte mi hřebík do hlavy
Ale musíte trefit motolici
tu moji s motolicencí
Merry? No!

Mám kapesníky po mužích
jejichž hlasy mi zanikly
plátno je amfiteátr
pro tři tisíce diváků
mluví ke mně při žehlení
dírký od cigaret
skvrny od pryskyřice i od krve
čí asi
nebo možná bzučí žárovka
Vezmu jeden do obou rukou
a pozorně se podívám
skrz plátno času blednou
skvrny vin
dvacet let třicet čtyřicet
mluví vykašlané hlasivky otců
dědů i strýců
Směješ se mi: Vypadáš jak blázen
s boulí v kapse

Tumáš, vem si papírový
Ale já nemůžu
Někteří už nežijí a chtějí se dívat
na svět
těmi otvory ve svých kapesnicích
Chtějí tě vidět

Kombajn bez kabiny kalibruje
lán
Upaženo
Na zelených žilách
zlatá ještěrka

ZMIJEVIK

Zelený zmije, zmizte z mýho
života

pluchy osiny
osinky plušky

Najednou je víčko škatulky prázdné
Jen žilnatina bliká
po zlatu

Trarira – Der Sommertag ist da!

P. S. mimo soutěž:

Návod pro dekadenty

Startuj alexandrin a bacha na slabiky
a gejzír krve ať ztemněle vystříkne
ze srdce teskného, ať teče na pomníky,
koukej, ať všechno ti důkladně zanikne.

Jestliže květiny, jedinež tuberózy,
ale už povadlé, ty truchlivě voní,
pleť bude vybledlá od tuberkulózy
na zahradě Smrti, jen ať je to o Ní!

Večer si sedneme ke zpuchřelému stolu,
dáme si pivko a jednu ubalenou
a Kája Hlaváčků zabrnká na violu...
zase ji bude mít padle podladěnou...

Jana TREMLOVÁ

Březen

Výprodej černobílých fotografií
a loňských přání.
Napětí v pupenech,
bublavé tání.
Nadechnout se zhluboka
až do hrotu plic.
Protože
ještě,
pořád,
znovu
žijeme.

Září

Když odchází žár,
motýli odkládají svá křídla
a na bárkách s plachtami babího léta
odplouvají nenarození.
Na kůži cítím ještě tvoje doteky
chřadnoucí jak zářijové slunce,
zatímco v temné komoře zavřených víček
vyvolávám docela čerstvé vzpomínky.

Listopad

Listy nalepené deštěm na chodníku
jak známky na dopise
s adresou Zima.
Už přiletěli havrani.
Ten nejstarší hledí na mě moudrým okem
a v zobáku má otázku
– co jsi dělala celé léto?
Stárla jsem, milý havrane.
Jako ptáci, jako stromy,
jako láska.

Potápění v Rudém moři

Zapleteni do sítí všedních dní
otevíváme lahvičku s vodou
nabranou kdesi mezi Gotta Suraya a Marsha Alam.
Soukromá laterna magica.
Tanec korálových rybek na útesu,
v dáli stíny liščích žraloků
a siby s nejkrásnějším letem
do nekonečného modra...
Markéta s očima i za maskou usměvavýma
a my vznášející se za ní
nadrženi mořem, touhou
a láskou k hlubinám

Ondřej ZAJAC

Černé moře

neklidně spí
černě se pění
krev

zůstane navždy
na vnitřní straně
víček

Sirky

dvě poslední hlavičky sirek
každou vteřinu připravené k vzplanutí
strachy se třesou

schované v krabičkách
Tvých očí

Láska bez smyslů

hloupá a chytrá
víc se neliší

když láska slepá
ani neslyší

1. láska

mladé lásce
make up ničí
první slzy

buď se nemaluj anebo neřvi

Sen

zapomeň na sny

i zhmotnělý sen
smrdí probuzením

Hana ŠUSTKOVÁ

Večeře alias Klamala kostma, ta ryba v alobalu, myslela jsem, že není nic, co by nás mohlo překvapit, když si vidličkou nabodnu kousek masa, ale ta potvůrka je samá jehlička a bodá do krku, ještě aby mě tu tak dusila – ploutvičkama kolem ohryzku, teď stiskne a já se budu moct zbláznit, nedejchej, řekne s našpulenou rybí tlamičkou, nebo tě kousnu – a vidlička padá zpátky na talířek, protože ta dnešní večeře se asi zrovna moc nevydařila, jak mrknu po Mirkovi (ještěže aspoň neřežou zase sousedi na cirkulárce, aby nám nadskakovala veranda i s myšma pod zápražím; jednou je vodtamtuď vykourím, sliboval Mirek snad už od svatby, jenže to neznáte ty potvory s plynovejma maskama a myšima paralyzérama vždycky po tlapce, stačí šáhnout; tak ty dostat, to by bylo na Nobelovku), Mirek mrkne po mně a ryba se zežloutlým okem se naprímí na talíři

„Ráda bych ti něco řekla,“ naklonila se přes stůl.

Díky, že jsi zase doma, zamlčí Mirek v odpověď.

Svoboda

Mezi dveřmi zůstala viset tenká pavučina. Dotýkáme se jí spolu z obou stran, jako kdyby to už byla poslední možnost se neztratit. Panebože, šeptám bezostyšně a vím, že mě musí slyšet, panebože neber mi ho, neber mi jeho teplo, co mi zbylo...

„Židle jsou zase o něco nepoctivější,“ ozval se a závěs se zachvěl.

V prstech mi bije každičká tepénka, až se mi před očima tvoří veliké kruhy, ale stále se držím při stěně a vidím jeho stín, jak se zachvívá skrze dveře.

„Dáme jim co proto, jen až se odsud dostaneme!“

Můj vlastní hlas mi nahnal hrůzu. Dostaneme? Odsud? Asi nikdy... nikdy se odsud nedostanu, z tohoto pokoje bez oken a s vyraženými dveřma, mezi něž natáhli tenoučkou pavučinu jako hedvábí. Sedíme, stojíme, někdy se potácíme po svých místnostech, každý v hloubi duše ve tmě, ve skutečnosti na blikavém světle podivných zářivek, od nichž vedou dráty úzkými komíny ke stropu, sledujeme stíny toho druhého a jako by se semkly všechny vzpomínky kolem té škvíry mezi světy, je to podivný pocit vědět, že tu je, že se ho mohu dotknout – po kdovíjak dlouhé době, kdy mezi námi stál dubový masiv.

„Nevadí ti, že stolům přestali dávat dřevo do těla?“ šeptá tam na druhé straně a já křečovitě držím ruku tam, kde cítím teplo a vidím naklánět se velikou těžkou hlavu mého přítele: jediného přítele, co mi povolili.

„Až se odsud dostaneme, všechny těla stolů...“ odvětila jsem a křeč v ruce nepovolovala, „a všechny falešné židle i s jejich nepravými stolicemi!“

„Jsi tu, když tu jsme,“ změnil téma a ulehčeně vydechl.

„Jsi tu,“ zopakovala jsem tiše.

„Budeme tu, dokud bude světlo,“ stín jeho hlavy se zvrátil ke stropu, kam jsem pohlédla i já, „a budeme spolu...“

Zase přinesli jídlo v plastových miskách, ale já dnes skutečně chuť nemám. Sledovala jsem, jak se pomalu snáší oběd jako listí, a v hlavě se rozezvonyly barvy podzimu a všechny ty stromy, do kterých jsem chodila s Rexíkem a s maminkou, taky se spolužákem z města a se sestřičkou, dokud jsem mohla. Listí padalo jako měkké pozdravy, pomalu se sneslo a dávalo člověku jistotu, že ne všechno někam spěchá. A že než přijde zima, musí se pár lístků snést.

„Ty nejíš.“

Pavučina ve dveřích se zachvěla. Listí jídla už dopadlo a dívá se na mě skrze umělou hmotu; když nebudu jíst, vychladne to, studené se bude rvát do mých úst... mám stanovenou dávku seshora a mám i lžičku z hliníku, na které se lesknou obě zářivky (jak ta moje, tak ta jeho) jako světýlka vánočního stromečku, tak nevím, kolik asi těch Vánoc uběhlo, co jsme tady?

„Měla bys...“ radí pavučina s obrysem lidské ruky.

„Měla,“ souhlasím s pavučinou.

Dnes v noci jsem se probudila v jiném rohu, než ve kterém jsem usínala. Skoro mě to vyděsilo. Tady si pamatujete každé místečko, jak je to malé, pamatujete si, kde jsou světla a kde dveře, jediné slabé místo osamění, avšak já najednou skutečně ležela jinde! Zrovna dnes, když mě ve snu napadlo něco zvláštního. Zdálo se mi o něm. Mluvili jsme o našich minulostech, dokud mezi námi bylo dřevo, jenom jsme hovořili a já poslouchala o jeho dvou sestrách, co mu dávaly najevo, že jsou starší a zkušenější, o sousedovic kočičce, chodila k němu na okno, on otevřel a šup k němu na stůl a do postele, dokonce i o prvních školních dnech na základce u centra, kam se posílala jen smetánka a kam přišly jen ty nejhorší případy poznamenané nezájmem příliš úspěšných rodičů. A já – vždyť jsem se docela povedla, říkala maminka, ale peníze neměla, táta někam zmizel, pak i ona – jsem držela škvíru dveří a hmatala po ní, kde se line teplý vzduch z jeho dechu. Dokázala jsem tak i usnout.

Dnes v noci se mi zdálo, že jsem viděla jeho tvář.

„Slyšel jsem tě, jak ses pohnula,“ je se mnou najednou pavučina, prohýbá se pod jeho vahou a já v té absolutní tmě nevidím nic, ani to, že jeho oči jsou určitě pronikavé a vidí mě, jak se tisknu ke zdi a stále (i po těch letech, co musely uplynout) křečovitě tisknu oči před strašidly naší malé kobky hluboko pod zemí.

„Slyšel jsem tě, protože taky nespím. Kéž by tvé myšlenky bloudily blízko těch mých.“ Ano. Kéž bys věděl, na co všechno jsem si dnes v noci vzpomněla.

Pavučina má dost, on se asi dívá směrem, kde jsem usínala, ale já už jsem v jiném rohu schoulená do klubíčka. Nikdy ze mě nespádl panický strach ze zřícení stropů nebo maličkých příšer, co se táhnou tím otvorem pro světla.

„Dobrou noc,“ řekla jsem prostě, až mi tma zaskřípala mezi zuby.

Kéž bys taky... dobrou noc.

Moje maminka sedávala nad šicím strojem a úporně kmitala nohama, než jí přivezli elektrický, navlíkala jehly a spravovala i moje protržený kolena a zničenou bundu z hornickýho dnu, o kterým se mluvilo i měsíc předem. Moje maminka by mě tu nenechala takhle samotnou, abych se bála tmy a toho, že zítra už za pavučinou nikdo nebude. Dobrou noc, to jsem řekla, jako kdyby mě tím někdo objal, ale neobjal, kdo by taky chtěl po takové odpovědi.

„Kdyby se všechny síly světa spojily a dostaly tě odsud, kam bys šla?“ ptal se mě zase jednou hlas z vedlejší cely.

V hlavě mi skáče obraz za obrazem, jak asi ten člověk vypadá. Určitě je mladý a má jiskřivě zelené oči. Nebo má velikou hrud, když má tak velké ruce. Určitě by chtěl vidět i moji tvář.

Chtěla bych ho vidět? Už se nedokážu přesně vzpomenout na tvář mé sestry. Měla velké rty a temné obočí, dokonce i vím, že vlasy se blyštěly na slunci jako karamelky, ale na víc už si nevzpomenu – a na mamču taky ne a táta, ten už je mi tak dávno... jak asi vypadá moje tvář? Sama nevím, roky jsem se neviděla.

Pak asi ani nezáleží na jeho tváři. Stačí mi, že tu je a že se mě dotýká. Takovou dobu tam byly pevné a neoblomné dveře, takovou dobu jsem si jen představovala, jaké to je, když se vás může někdo dotknout! A proto teď chci – strašně bych si přála a bojím se na to myslet, abych něco nezkazila – aby on nikam nešel, protože bych se tu zbláznila samotou.

„Šla bych... nikam bych nešla,“ odpověděla jsem klidně, „sedla bych si nahoře a vyplakala bych si tebe.“

Pavučiní vibruje jako rozechvělé zápěstí.

„– To ne,“ řekne nakonec a hlavou se propadá do kamení stěny, mizí mi z pohledu a já se bojím o svoje poslední jistoty, a tak se peru o každý milimetr našeho dotyku, „To bys nechtěla.“

Vyhrkla jsem: „Jak bych tě tu mohla nechat?“

„Nechtěla bys mě vidět...“

Dívám se do stropu a trávím volný čas jako vždycky. Jsme po obědě a jsme ticho. Jako kdybych těmi slovy někomu ublížila, a přitom jsem se jen tak bála! A teď: moje obavy ještě narostly do větších oblud. Proč by nechtěl jít se mnou na svobodu? Přece bych ho tu nenechala! Co bych vlastně dělala tam venku, vždyť už pořádně nevím, jak to tam vypadá...

toužila jsem jenom po doteku

Ave Maria, budíž pozdravena, šeptají moje rty a já ryju vzkaz do skal. Mám jen hliníkovou lžičku a skály jsou tvrdé. Pavučina se mnou dnes nemluví, já k tomu neměla odvahy. Pavučina je jako nedokončené spojení komunikace. Jsme spolu

a každý sám ryjeme do své zdi vzkaz, asi i on se chvěje na celém těle a myslí na to, co by se stalo, kdyby nás pustili ven. Proč jsme vlastně tady? Že moje matka měla dluhy, zavřeli mě do vězení – ale proč tak krutě? Proč se nesmím dívat, jak padá listí, jak prší, jak vypadají ostatní lidé? On říkal, že šel jednou po ulici a sebrali ho; víc už nevěděl. Lžička se strašlivě ohýbá, sotva na ni přitlačím. Vzkaz asi–nikdy–nebude–

„Zkus si představit, že by tě pustili...“ ozval se hlas přece.

V duchu utíkám k pavučině, moje prsty se chytají všeho, co naznačuje, že tam je, celá celička jsem v horku svého vlastního těla, ale on ke mně pouze promluvil, stoje sám ve své kobce.

„Nevím, co bych dělala v tom světě tam venku,“ můj hlas mi připomíná, že jsem ještě stále taky člověk.

Zdalipak i pro něj jsem já to co on pro mě? *Člověk?*

„Založila bys rodinu a směla bys pít ze všech pohárů světa.“

Patrně mu trochu přeskakuje hlas. Udivilo mě to, avšak – nevím sama proč – i potěšilo.

„Taky bys založil rodinu?“

„Dobrou noc,“ šeptl a jeho stín se rozběhl někde vlevo.

Pak klopytl a nechal mě samotnou.

Dotýkáme se přes pavučinu.

„Já tě kdysi prodal,“ bříkně hlasem o membránu a jeho ruce stisnou.

„B–byla to i má vina?“ stahuje mě jakási saň k zemi a jedy mě tráví zevnitř.

(on mě tu nechal zavřít, nechal zavřít někoho do téhle cely?!)

„Byla jsi číslo. Vylosovali tě.“

Pavučina se div neroztrhne vedví, jak prsty ťukají, možná volají SOS, ale v hlavě mi hučí a já se děším svého stínu –

„A pak vylosovali i mě. Jsme pokusní králíci psychologů z Lisabonu...“ hořce se zasmál a padl na kolena ke mně, „A já myslel, že moje práce – držet v cele nějakou holku – bude ještě dlouho perspektivní...“

Dívám se do světél, které se přeblikávají z červené přes zelenou k fialové, a nedokážu si srovnat v hlavě, že přese všechny slova jsem pořád nevýslovně šťastná, že on – člověk – se ke mně tiskne a mluví na mě a já nejsem sama...

„M–mám pro tebe nabídku, skvělou. Před pár dny jsem dostal do cely tlačítko a já to udělám. Mohu tě pustit na svobodu, stačí to stisknout a jsi volná, jsem tady a budu tady, ale ty budeš volná, chceš? A–ano, udělám to, už vstávám, samozřejmě ti rozumím, jen se sám bojím samoty, panebože, jak se bojím samoty...“

Mluvil a jeho slova tekla jako slzy po kameni, těkám očima tak, kde jsem ryla vzkaz a jeho ruce se odtahují, děším se a křičím Panebože! Nedělej nic, nechci to!

„Nedělej to!“ zařvala jsem a upadla na pružnou pavučinu, „Nedělej to, co by mě čekalo venku? Já – já jsem – asi šťastná, že jsem tady, jsi to jediné, co mám. Nepouštěj mě ven...“

Kateřina MUDRUŇKOVÁ

O šatech paní Havránkové

V Řepicích, což je maličká vesnička na šumavě, kdysi žila paní Havránková. Někdo říká, že tam pobývala jen přes den a v noci odjížděla přespat ke své dceři do nedalekého města, a někdo si dokonce troufá tvrdit, že tam netrávila ani celý den, jen se v poledne ukázala na náměstí, se všemi si povídala, a pak zase odjela. Ale ať už to bylo jakkoli, všichni se shodují na tom, že paní Havránková byla největší a nejpodivnější osobnost celé vesničky.

Ačkoliv jí jistě táhlo na padesátku, nosila šaty zářivých barev, v pase lehce zúžené, pod ním podebrané a vepředu knoflíčky a nařasené rukávy. K tomu ještě barevné korále a pantoflíčky do barvy, popřípadě deštníček do ruky nebo jiné paraple. Bílé vlasy zakrýval roztomilý klobouček. Takhle se paní Havránková procházela po náměstí, kdejaký mladík se za ní otočil, děvčata obdivovala ty šaty, ty barvy, ten vkus! A paní Havránková se jen potěšeně usmívala, pobavila se s trafikantkou, zelinářkou, cukrářkou i pekařkou, zkrátka s kýmkoli, koho potkala. Kolem jedné hodiny po poledni zmizela, ať už šla kamkoli, ale další den v poledne už si to znovu štrádovala po zámecké dlažbě řepického náměstí a rozdávala úsměvy na všechny strany.

„Pročpak asi nosí takovou nádheru?“ ušklábala se trafikantka Zedníčková.

„Třeba se chce na stará kolena vdávat a shání ženicha,“ poťouchle se usmála stará Vobořilová.

„Že se nestydí, taková stará bába a producíruje se tu jako nějaká mladice.“

Když však šla paní Havránková kolem, nikdo ani necekl, všichni slušně pozdravili a povídali, co je v Řepicích nového, jaké pěkné počasí to dnes máme a kdesi cosi.

Paní Havránková nevynechala jediný den – ať už lilo jako z konve, to si rozevřela svůj fialový deštníček, nebo bylo neúnosné vedro – vždy stála v pravé poledne uprostřed náměstí.

Jednoho dne na počátku června se zase takhle procházela podél náměstí, tentokrát ve žlutých šatech plných krajek, když tu za ní s brekem přiběhla Anča Voláková.

„A copak se ti, děvenko, stalo?“ vyzvíдалa paní Havránková. Anča byla moc hezká a milé děvče. Takové, co se celý den směje, i když od rána do noci roznáší püllitry piva v začouzené hospodě.

„Ále,“ vzlykla Anča, sedla si na lavičku a nosík si utírala bílým kapesníčkem.

„Že v tom má prsty ten tvůj, jak on se jmenuje, Vojta nebo Václav?“

„Václav... Vašík,“ potvrdila Anča a to jediné slovo jako by znovu protrhlo hráze a nové a nové slzy se valily ven. Paní Havránková se na něj pamatovala, několikrát je tu spolu na náměstí potkala. Takový pěkný pár, říkala si. Drželi se za ruce, cosi si špítali, ale když ji mýjeli, vždycky slušně pozdravili. A Vašek se za ní ještě dlouhou dobu otáčel, toho si moc dobře všimla.

„A copak je s ním, Aničko?“ zpovídala dívku pan Havránková. „Něco jste si snad udělali?“

„Víte, paní Havránková, my se tady někde s Vašíkem jen tak procházíme po náměstí... Místo oběda, abychom na sebe měli více času, víte... A párkrát jsme vás tady potkali a Vašíkovi se moc líbilo, jak se oblékáte. Potom nemluvil o ničem jiném, jen o tom, jaké já mám umazané a zmačkané šaty, jak jsou šedé a ošklivé, zatímco vy jste stále obléknutá podle poslední módy,“ vzlykala Anča. „A dnes ráno mi řekl... řekl mi, že... že už se se mnou nechce dál vídat. Nechtěl říct proč, ale já to vím, je to kvůli těm šatům. Hryže to v něm od té chvíle, co vás viděl a nemůže se mnou být, když vidí, jaká já jsem umolousaná, jaké hadry na sobě nosím...“ A propukla znovu v pláč.

Paní Havránková byla v rozpacích. Hladila Anču po zádech a nevěděla, co říct.

„To je zatrápená věc. Ani mě nenapadlo, co mohou ty moje šaty způsobit. Ale co teď s tím?“

„Prosím vás, řekněte mi, kde ty šaty kupujete. Já vím, že musí být hrozně drahé, ale mám našetřeno a pojedu si je koupit. Pak mě bude mít Vaší zase rád,“ upřela na ni Anča prosebně oči.

„Ale kdeže, já si je nechávám posílat z Německa. To by byla doba, než by sem dorazily, a stejně bys neměla dost peněz. Takové šaty, to není levná záležitost.“

A paní Havránková přemýšlela a přemýšlela, jak by Anče pomohla, až dostala nápad.

„Už to mám, půjčím ti některé ze svých šatů, které už stejně moc nenosím. Ty si je trošku přešiješ a můžeš se před Vaškem předvádět jak budeš chtít.“

„To by bylo, aby se pak ke mně nevrátil,“ usmála se konečně Anča a paní Havránkovou vděčně objala.

Druhý den paní Havránková dívce šaty skutečně donesla, šaty nebesky modré a lehké jako vánek, protkané stříbrnou nití, i s blýskavým náhrdelníkem a slaměným kloboučkem. Anča nevěděla, jak by jí jen poděkovala, s posvátným obdivem si mezi prsty ohmatávala ten krásný materiál a už se těšila, až se v nich ukáže Vaškovi.

„Tady to trochu zaber, sukni povol... však ty si s tím už nějak poradíš,“ radila paní Havránková. Ančin obličej se však znovu zachmuřil.

„Když já nevím... Abych vám je nezničila. Neumím tak dobře šít, co když mi ujede ruka, něco špatně přišiju nebo nastřihnu a všechno tak pokazím?“

Paní Havránková, ta dobrá duše, tedy navrhla Anče, že se zítra sejdou znovu, dovede Anču k sobě domů a tam společně šaty přešijí.

Druhý den, byla to středa a slunce hřálo více než obvykle, tedy stála Anča uprostřed náměstí a čekala na paní Havránkovou. Ta dorazila o chvíli později a v ruce držela pytlíček nití. Za deset minut už obě ženy šly po rozpadlé cestě na konci vesnice a Anča se už začínala bát, že než dojdou na místo, bude mít po polední pauze, vrátí se do práce pozdě a hostinský ji okamžitě vyhodí. Konečně se paní Havránková zastavila. Anča se podívala na chalupu, která stála před nimi, a nemohla uvěřit, že v takové polorozpadlé dřevěné kůlně stará paní opravdu žije.

Čekala menší domek, roztomile a vkusně zařízený, stejně jako vypadala jeho majitelka. Ale jak se paní Havránková starala o své šaty, tak se nestarala o svůj dům.

„Tak jsme tady,“ usmála se paní Havránková a vešla na dvorek. Všude byl nepořádek, na zemi leželo dříví, zmačkaný papír i zrezivělé hrnce a mezi kameny prorůstaly šlahouny plevelu. Dokonce ani o zahrádku se očividně nikdo nestaral a v jejím rohu se vršila hromada všelijakého haraburdí.

Jak jen tu tahle milá, věčně upravená žena může bydlet, pomyslela si Anča, ale nahlas nic neřekla a vešla do předsínky, kde se na několika prádelních šňůrách sušilo staré otrhané oblečení, daleko horší než to, co nosila sama Anča. Takové na paní Havránkové nikdy neviděla.

„Ty pěkné šaty suším na půdě,“ vysvětlila stará paní a vedla Anču do kuchyně.

„Je tu trochu nepořádek, nestihla jsem uklidit, jaké starosti jsem měla s těmi svými šaty! Natrhla jsem si omylem spodničku, tak jsem celou noc zašivala, ale povedlo se. Skoro to není poznat.“ Sklidila ze stolu několik kousků špinavého nádobí, aby tam mohla položit šicí stroj, a přinesla hedvábné šaty pro Anču.

„Tak si je zkus, ať vidím, kde mám co ubrat.“

Anča se do šatů rychle oblékla a měla pocit, jako by byla motýlek, jako by na sobě měla jen vzduch, lehounký větřík. Paní Havránková se na ni podívala znaleckým okem, něco si nakreslila, něco přišpendlila a pak se pustila do šití.

Ruce jí jen hrály, jak kousek látky prošivala bílou nití, stříhala, zarovnávala a přehýbala. Anča celou dobu seděla na židli a sledovala ji, tedy spíše šaty, které za pár okamžiků budou její a přinesou jí štěstí s jejím milým Vašíkem.

„Všimla jsem si, jak sis to tu prohlížela,“ řekla najednou paní Havránková. Anča zrudla a rozpaky nevěděla, co říct. „Víš, Aničko, já už jsem stará ženská. Nemám děti ani manžela, takže není o koho se starat, a já sama toho potřebuju jenom málo. Všechny své peníze vlastně utrácím za tyhle šaty a to jen kvůli tomu krásnému pocitu, když jdu po náměstí a lidé se za mnou otáčí, baví se se mnou, žasnou. Nikdo si nemyslí – chudák stará bába, zůstala sama v chalupě, co se jí brzo rozpadne. Ti lidé mě obdivují, představují si, jak si asi žiju, a závidí mi, kdyby mě někdo viděl, jak ve skutečnosti žiju... že nebydlím v obrovském domě s velkou rodinou a služkami a že nevečeřím nadívaná housata... já... nevím, co bych dělala, to bych asi nepřežila... jak by se na mě dívali. Rozumíš mi?“

Anča se podívala na paní Havránkovou, v jejíž očích se blýskaly slzy a došla právě poslední steh, a přikývla. „Rozumím.“

O pár minut později už šla Anča cestou zpátky na náměstí a do hospody. V ruce držela balíček se svými novými šaty.

O tři dny později paní Havránková seděla na lavičce na náměstí, pozdravila se se zelinářkou a pobavila se s ní, jak jdou obchody a jaká letos byla úroda, když tu k ní zase běží Anička a pláče. „Představte si, paní Havránková, on se ke mně nechce vrátit! Oblékla jsem si ty krásné šaty a šla za ním a on mi je pochválil, ale jinak nic. Prý je teď s tou Mařkou z lékárny. Ale já mu to nevěřím, to by mi přece neudělal...“

„Nerada ti to říkám, děvenko, ale nelhal ti. Včera jsem je tu spolu viděla,“ přiznala paní Havránková a pohladila Anču po tváři. Ta však nechtěla nic slyšet.

„Že jste je spolu viděla? To vám nevěřím, jistě taky lžete. Protože... protože závidíte, že nejsem sama jako vy, že mám svého Vašíka, že mě má někdo rád. Proto jste mi dala ošklivé šaty, mstíte se mi za to, že jste úplně sama a opuštěná.“

Anča by toho řekla ještě mnohem víc, ale paní Havránková na víc nečekala a běžela pryč. Utíkala tak daleko, jak jí síly stačily, a za celou dobu se ani jednou neohlédla. Konečně byla doma. Sedla si ke stolu, hlavu opřela o šicí stroj a dala se do usedavého pláče.

Bim bam, bim bam, zvonil zvon na kostele. Odbýjeli desátou hodinu ráno. Paní Havránková se zachumlala hlouběji do peřin, pevně rozhodnutá, že dnes nevstává a především nikam nejde. Ať se snažila sebevíc zapomenout na Ančina slova, kterými jí včera tak ublížila, nešlo to. V jedenáct hodin přece jen vstala, převlékla se do domácích šatů, vlasy stáhla do drdůlku a vyšla na zahradu. Chvilí plela záhonek, kde pěstovala trochu zeleniny, ale nemohla se soustředit. Sedla si tedy na židli v kuchyni a seděla tam bez hnutí déle než půl hodiny. Když se znovu podívala na hodiny, bylo už po poledni. Jakýkoli jiný den v tuto chvíli by se už procházela po náměstí, na sobě překrásné šaty a v ruce růžový slunečník. Paní Havránková se zasnila, když v tom ji ze snění vytrhl hluk přicházející z jejího dvorku. Kdo by to mohl být? Nikdo přece neví, kde bydlí. Jen Anča, že by to byla ona a přišla se omluvit? Paní Havránková nevěděla. Vyšla z kuchyně a otevřela dveře na dvorek, kde na ní okamžitě spočinul pohled nejméně dvaceti párů zvědavých a krutých očí. Hlouček lidí stál na jejím dvorku, před jejím domem, který se pomalu, ale jistě rozpadal, a díval se na ni, jako by ji viděl poprvé v životě. Zelinářka, cukrářka, trafikanta, pekař a spousta dalších lidí, které každý den potkávala na své procházce po náměstí, všichni tam byli, a úplně vepředu stála Anča a s obrovským uspokojením ukazovala na paní Havránkovou.

„Tak se na to podívejte, no neříkala jsem to?“

V hloučku to šumělo vzrušením. No to snad není možné, opravdu tady ta žena žije? A to se před námi vždy předvádí jako by byla kněžna a přitom nemá na pořádné bydlení. No podívejte se na to, ten nepořádek a jak ona vypadá, to bych nikdy neřekla. Paní Havránková se snaží neposlouchat, ale stejně to slyší. A vidí opovržení v očích každého, kdo se na ni přišel podívat, koho Anča přivedla. Stará paní už přes slzy nevidí, obrátí se a vrátí se do předsíně a odtud rovnou na půdu, kde se suší její krásné šaty, blýskají se a září do tmavé místnosti jako dýmanty uprostřed noci. A paní Havránková je všechny strhává ze šňůry a rve je a trhá, krajky padají na zem jako křídla mrtvých andělů, víří prach a ztrácejí svou krásu, modré hedvábí a červený satén, vše je na zemi, třpytivé kamínky, které dříve lemovaly živůtek, se teď kutálejí po dřevěné podlaze. Ale stará žena stejně nemá dost, trhá vše, co jí přijde pod ruku, až nezůstane jediná sukně, jediná halenka, kterou by si někdy mohla obléct. Nezbude nic než její staré špinavé oblečení, které má právě na sobě. Konečně se paní Havránková probouzí, konečně se rozhlédne a vidí tu spoušť kolem sebe,

změť roztrhaných látek, polámaného peří a kupičky zářivých perel. Stojí uprostřed toho všeho a pláče.

Je poledne. Hloučky lidí stojí na náměstí a čekají. Kostelní zvon už dávno odbil dvanáctou hodinu, ale paní Havránková stále nepřichází. Je to už pátý den a lidé stejně stále postávají u kašny a čekají, zda se objeví. Bude mít odvahu sem znovu přijít, když už všichni znají její tajemství, její skutečný život? Ani dnes se neobjevila. Trafikantka posílá Vaška, aby se stavil u ní doma, vždyť už všichni ví, kde to je, podívat se, jestli se jí snad náhodou něco nepříhodilo. Vašek běží po známé cestě a za chvíli je zpátky, sípe a popadá dech, ale přece jen řekne tu novinu. Dům paní Havránkové je prázdný, není v něm nic než kupa roztrhaných šatů na půdě.

Jan DUCHEK

Z hor i velehor
(pocta Jaromíru Váلكovi)

Nejlepší je kůň

Tento rok jsem jel na sena i já. Tábor byl kousek od Antýglu na Rokytě a já dohlížel, aby dobře fungovala kuchyně, aby byly noviny, aby se každý večer promítalo kino a aby „sekáči“ měli snídani už ve čtyři ráno. Vojenské lesy měly na Rokytě stáj a ve stáji stál docela pohledný koník. Rozpomněl jsem se na povinné hodiny jízdy na vojenském gymnáziu a koníka si občas půjčoval.

– *V kantýně došlo pivo...*, povídá mi velitel, ... *zejtra si vemeš stojedenáctku, dva maníky, pojedete do Volyně do pivovára.*

– *Zlatý klucí...*, vítal nás druhý den šéf pivovaru, ... sena na krku a já nemám do čeho stáčet, ... radoval se, že vezeme plné auto beden s prázdnými lahvemi.

– *Nejdřív pojedte na exkurzi a potom to vyřídíme.*

V předtuše průšvihů jsem odvedl řidiče na vrátnici a požádal vrátného, aby ho do pivovaru už nepouštěl. Provedli nás varnou, spilkou, ve sklepích jsme ochutnávali pivo z měděných korbělů... a o práci pořád ani slovo. Když jsme nakonec vylezli na dvůr, nevěřil jsem svým očím. Prázdné bedny vyloženy, plné naloženy a vzadu na korbě šest sudů.

– *My ale přijeli jen pro lahvové...* troufl jsem si namítnout.

– *Ale no tak, hoši... jedete přes Vacov, přes Stachy, přes Kašperky, přes Rejštejn... co vám to udělá, shodit v každé hospodě soudek? ... jsou sena...!*

A tak jsme jeli na Rokytu přes šest hospod! ... Tam jsem v kantýně auto vyložili, snědli, co nám kuchaři nechali od večere a já dostal chuť na „točené“. Spíš než chuť to ale bylo nějaké furiantství. Nebudu přece pít tu břečku, která celé odpoledne teplala na korbě! Osedlal jsem koně a jel do Srní. Koně jsem uvázal ke klandru a ví Bůh, že jsem vypil jedno jediné pivo. Zpátky jsem jel zkratkou přes kopec Hrádky. Kůň znal cestu a já se v sedle blaženě kolébal a kolébal... až mě probudila rána do hlavy. Do stáje vedly nizoučké dveře se žulovým překladem. Kůň hlavu sehnul...

Šumavský maratón

Odbyl jsem si předstartovní průjem a postavil se s tisícovkou ostatních šilenců na louku pod lyžařským stadionem na Churáňově. Výstřel z pistole a tisíc „kluků“ od osmnácti do padesáti chce být co nejdřív na konci louky, kde se musí všichni nějak sešikovat na lesní cestu s docela protivným klesáním. Nikdy předtím jsem neviděl tolik zlomených hůlek, ušlápnutých špiček a ostrých loktů. Zkrátka „maso“. Stres

z toho měl nejspíš na svědomí, že jeden či dva kilometry po startu, kdy ve chvíli, kdy už ses mohlo dýchat volněji, jsem nedýchal skoro vůbec. Dusil jsem se a chroptěl tak dokonale, že když mě předjížděl veterinář Vašek Šelmát, tak jen „soucítě“ utrousil:

– Já bych tě páchnul, ale nemám tady s sebou trokar...

Po chvíli jsem to rozdýchal i bez trokaru, začal si uvědomovat, kde jsem, kolik mi ještě zbývá kilometrů, kolik sil, jak mi jedou lyže a takové ty prozaické, ale zcela nezbytné věci.

Ženy startovaly deset minut po nás a jely „jen“ třicítku. Ty nejlepší z nich mě předjely už pod táhlým stoupáním na Přílbu. Inspirovající pohled na úhledné zadečky mě vyvedl až na vrchol v jejich těsném závěsu a „společně“ jsme předjeli docela dost lidí. Zklamání přišlo hned v následujícím dlouhém sjezdu. Moje turistické artisky se s jejich fišerkami, kástlemi či elánkami nemohly měřit ani v nejmenším. Poslední kilometry před cílem už jsem jen sám sebe přesvědčoval.

– Tak Honízku! ... teď už to přece nevzdáš... dej ze sebe všechno a já ti slibuju, že už je to naposledy... už nikdy se na něco takového nepřihlásíme.

Jenomže když jsem projel cílem a snědl horkou gulášovku, tak jsem si šel s kamarády pro přihlášku na další ročník. A za peníze z brigád jsem si také pořídil lepší lyže. Rok od roku jsem potom ve výsledcích postupoval vzhůru. Z osmistého místa na šestisté, na čtyřsté, na třístapadesáté. Nebýt toho, že listopadový převrat pozměnil můj život... kdo ví? Třeba bych dnes byl už třicátý. V kategorii nad šedesát let jich stejně víc nejede.

Protekce

Když jsem Františka potkal poprvé, nebyl ještě ani doktorem obojího práva, ani šumavským hoteliérem, ani manželem sestřenice Milušky. Klátíl se v pantoflích, bez kravaty, s rozepjatou blůzou a rukama v kapsách přes nástupiště klatovského jedenáctého pluku do kinosálu, kde jsem jako náčelník posádkového klubu právě pořádal divadelní představení s Ivou Janžurovou a Stanislavem Remundou. Poslal jsem ho zpátky na ubikaci pro kravatu a polobotky.

O šestnáct let později mi Franta navrhl, že bychom spolu mohli jet do Julských Alp a vylézt na Triglav. Byl jsem hned pro, jenže ve věci nevězel háček, ale velrybářská harpuna. Nesměl jsem mít cestovní pas a bylo téměř nemožné, abych bez pasu dostal výjezdní doložku a devizový příslib. Abych to nevzdal jen tak, požádal jsem o přímluvu známého policajta, sportovce, se kterým jsem docela dobře vycházel. Policajt slíbil, slib splnil a já kupodivu dostal i příslib od banky i „doložku k příloze“. Dnes už mladí ani neví, jak to tenkrát chodilo.

Z Františkovy stodesátky jsme vyndali zadní sedadla, naložili tam stan, spacáky, jídlo, nějaké smyčky, pár karabin, pohorky a vyrazili. Jeli jsme přes Slovensko a Maďarsko, cesta přes Rakousko byla ještě na pár let tabu. Na přechodu v Rusovcích jsme byli v deset večer skoro sami a libovali si, jak to všechno pěkně navazuje. Cel-

ník nás rychle odbavil a zdálo se, že i „pasovák“ s námi bude hotov jedna dvě. Ale chyba lávky! Na poslední chvíli, když už nám chtěl vrátit doklady, si ten bdělý muž všiml v mé výjezdni doložce jakési šifry. Odešel i s našimi papíry pryč a místo něj se vrátil celník, který nás už před tím milostivě propustil.

– *Vystuptě si! ... položte na kapotu všechny vaše peníze!*

– *Tady jsou forinty, tady dináry a tady české peníze...* povídám.

– *Čóó? ... skoro zařval ... také peníze nepoznám!* ... a měl pravdu, ty koruny byly tenkrát skutečně federální.

Museli jsme vyndat baterii, rezervu, odmontovat tapicírunky ze dveří, vynosit veškerý náklad z auta na celnici a všecičko včetně pasty na zuby a konzerv nechat zrentgenovat.

– *Čo je toto? ...* povídá celník, když rentgenem projelo lečo s moravskou klobásou.

– *Lečo s klobásou...* říkám a divím se, proč si to nepřečte sám.

– *Akési čudné lečo, žiadnu klobásu tam nevidím.*

Už jsem přestal doufat, že vůbec kdy opustíme republiku, a tak jsem přidrzle opáčil, že to není problém náš, ale národního podniku Maryla Rokycany. Potom Frantovi našli v kapesní svítelně schovanou stomarkovku, za kterou chtěl malému Fandíkovi přivést z Jugošky lyže. Ve dvě ráno, když už ta filcovačka trvala tři a půl hodiny, povídá celník:

– *Pojďte se mnou do kanceláře! ... tam se postavil do pozoru a velmi úředně nám sdělil*

– *Podle československého celního zákona na vás bude vykonána osobní prohlídka. Svalčte se do trenýrek... zvedněte chodidla a roztáhněte prsty... sundejte si trenýrky... předkloňte se... roztáhněte pŕlky!!! ... Brrr!!!*

O půl třetí už jen s Fandou sepsali protokol o té stomarkovce a – světe div se – o půl čtvrté ráno jsme přece jen vjeli do Maďarska.

Druhý den jsme pochrupávali na travantém břehu jezera Bled a když jsme přišli k autu, našli jsme za stěračem dva výtisky Tigridova Svědectví. Článek Zdeňka Mlýnáře „Můj přítel Michail Gorbačov“ dával tušit, že prohlídky konečníků na našich hranicích nebudou trvat na věčné časy. Stomarkovka byla ale definitivně ztracena.

– *Ty ses snad zbláznil! ... vrátit? ... je to všude v papírech... z kamarádství to risknu a dám mu jen tři stovky pokuty...* poučil mě kamarád z lyží a jinak šéf celního úřadu, který Frantův „zločin“ dostal na stůl k projednání. Potom jsem potkal toho známého policajta a trochu v uvozovkách mu děkoval za „protekcii“.

– *To mě ty mrchy estébácký musely udělat naschvál...* řekl jakoby s omlouvou.

Vděčnost

Jeli jsme do Tater a Lubora jsem poprvé viděl na klatovském nádraží. Měřil přes sto devadesát a do metráku mu chybělo nanejvýš tak kilo. Vojenského doktora přivedl do party Míra Válek. Lubor, zřejmě nadšen jeho vyprávěním, požádal,

jestli bychom ho někdy vzali s sebou do hor. A tak výprava na přelomu září a října vznikla vlastně kvůli němu. Bylo nás pět: Míra, Lubor, Jarda, Tonda a já. Plán byl jednoduchý: ze Třech Studniček k Temnosmrčinským plesům, přes sedlo Závory na Valentkovou, přelézt po hřebeni na Svinicu a odtud dál na Kasprov vrch. Loni tam Poláci nechali kluky za vepřovou konzervu přespat pod střechou horní stanice lanovky a letos by to mohlo vyjít také. Druhý den přes Červené vrchy do Roháčů, přespíme v opuštěné salaši v Ráčkové dolině a pak dorazíme přes Hrubý vrch, Volovec a Ostrý Roháč na Žiarskou chatu. A potom se uvidí.

Člověk mívá a pánbůh mění. Drobounce přšelo. V Koprové dolině jsme zalezli pod přístřešek, uvařili polévku z pytlíku a ujedli něco ze zásob. Když jsme z útulny vylezli, byly Liptovské kopy pod sněhem a i tady v dolině se déšť změnil na sních. navíc jsem cítil nějakou horkost a lékař Lubor mi naměřil přes devětatřicet. za hluboké tmy jsme se vrátili na chatu kpt. Rašu. Lubor mi dal spolknout hrst aspirinů a vitamínů, nalili do mě litr čaje a nejspíš na mě naházeli všechny deky, které byly po ruce. Vzbudil jsem se až ráno a bylo mi dobře. Bylo bílo, svítilo sluníčko a od jihu nás zdravily zasněžené Nízke Tatry.

Vyrazili jsme stejně jako den předtím, jen útulnu jsme pro jistotu minuli. V sedle Závory už bylo deset čísel sněhu a na Valentkové dvacet. Přelézt na Svinicu za těchto podmínek bylo holé šílenství, a tak jsme obcházeli přes Kmennou Tichou do Laliového sedla. Na „Kasprák“ jsme dorazili za hluboké tmy a docela slušné vánice. Byl tam úplně jiný Polák a místo aby nás za konzervu a třeba i flašku borovičky nechal pod střechou, zavolal dolů na policii. Museli jsme ven, do tmy a do metelice, což na tatranském hřebeni za tak veliká legrace není.

– *Chlapi! ... pojdte je poprosit ještě jednou ... anebo na hvězdárně... vždyť my tady zahyneme...* lkal docela vážně Lubor.

– *Jestli budeš takhle blbnout, tak je to docela možný... Poláci nás teď můžou akorát tak zavřít... jestli to nevíš, tak jsme přešli ilegálně jejich státní hranici... jde se dolů po žluté a na prvním rovnějším fleku stavíme bivač...* rozhodli jsme my ostatní.

A stavěli jsme stany. Ve sněhu, při baterkách. Jarda s Tondou, já s Mírou, Lubor byl sám, ale solidárně jsme stavěli stan nejdřív jemu.

– *Co to tady máš?* ... povídá Jarda a drží v ruce půlkilové kladivo.

– *To je přece na zatloukání kolíků...*

– *A co ten polštář?* ... povídám já, když jsem mu rozbalil spacák.

– *To mi dala mamina macíka pod hlavu...*

Pak jsme ještě objevili obrovskou baterku na čtyři velké monočlánky a velkoobchodní balení leukoplasti.

– *Ty ses snad zbláznil, Lubore ... a já se furt divil, proč máš ten bágel jak indiánská stará žena...* vychovával Lubora Jarda.

– *Klucííí, nebudte na mě jak na cizího. Míra mi přece řekl: baterku, leukoplast...*

Ráno bylo sedm pod nulou, voda ve fľaškách zamrzlá, ale sluníčko nám brzy dovolilo sbalit stany a vyrazit Tomanovskou dolinou zpátky na hřeben. V Tomanovském sedle se přihnaly černé mraky, začala vánice a na Polské Tomanové už

nebylo skoro ani vidět. A Lubor nám začal malomyslnět. Rozebrali jsme si jeho batoh, přivázali ho mezi sebe na lano a střídavě ho utěšovali nebo mu nadávali. každou chvílí to vypadalo, že nám z ostrého hřebene Smrečin spadne do Polska. O půl čtvrté odpoledne jsme byli konečně v Pyšném sedle a chtěli ještě přejít přes Blyšť do salaše v Ráčkové dolině. Asi pěkná blbost, Lubor nám to ale stejně nedovolil. Jakmile narazil na cestu do civilizace, nebyl k udržení a i sil měl najednou na rozdávání. Do Podbanského jsme dorazili za tmy, ale hospoda byla ještě otevřená. Nestačili jsme ani sundat bágly a Lubor už nesl od pultu pět piv a pět velkých boroviček. Netrpělivě počkal, až to vypijeme... a znovu... a znovu! Takovou měl radost, že pro tentokrát nezahynem.

Mezitím jsme s Mírou zjistili, kolik kde stojí nocleh a rozhodli se, že raději přespíme v plechové boudě autobusové zastávky. Potom jsme ale natrefili na partu, která nás vzala autobusem zase zpátky na Tři Studničky. Na chatě kpt. Rašu jsme se tak ocitli už potretí, „chatárku“ jsme ale nepoznali – odbarvila si vlasy na blond. Zato ona poznala nás i přesto, že jsme byli „upraveni“ borovičkou. Chvíli vrčela, nakonec nám ale dala pokojík se třemi palandami a rozbitým oknem. Lubor hned vylezl nahoru na patro a okamžitě usnul. Druhý den po obědě jsme se rozhodli, že nemůžeme jen tak hnit na chatě a že si cvičně vyběhneme na Kriváň. Lubor ale docela vážně pravil.

– *Chlapci, dneska nikam nejdu... někdo mi do rána vyměnil tělo.*

Když jsme se potom, opět při baterkách, vrátili z Kriváně, přivítal nás Lubor lahve červeného, které koupil za poslední peníze. Není nad vděčnost.

I chlapi brečí

O Mont Blancu jsme snili dlouho. V devadesátém toho ale přišlo trochu moc najednou. Bylo nám padesát, hranice se konečně otevřely, já se vrátil na vojnu a o dovolenou jsem musel požádat svého nového šéfa.

– *Kam jedeš?*

– *Ále... chceme s kamarády na Mont Blanc.*

– *A jak máš zajištěné služby?*

Prokristapána... jaké služby? Copak neví, že do žádných služeb nechodím? Na správe jsou přece stálí operační dozorčí... Musel jsem vypadat tak přitrouble, že si toho všiml i šéf.

– *Ale já přece myslím služby jako ubytování, stravování, dopravu... vysvětloval.*

– *Nó... dopravu zajištěnou máme. Autobusem. Jídlo si vezeme s sebou a spát budeme...? ... nó asi někde venku... leze ze mě jak z chlupaté deky a začínám mít barevné obrazy, jak českého plukovníka eskortuje francouzská žandarmerie, protože si ustal pod širákem.*

Generál ale živé obrazy neměl. Probudila se v něm duše starého průzkumáka a docela upřímně mi nabídl...

– *Ty víš co, já ti zejtra přinesu průzkumácké příručky o přežití ve volné přírodě.*

No vida, myslím si, už jsem zase na vojně. Nahlas ale říkám:

– *Ne, ne, neé... to by asi pro nás nebylo... a navíc bychom mohli po těch letech psát takové příručky sami.*

– *jak myslíš... bylo na něm vidět, že jsem se jeho průzkumácké dušičky přece jen dotkl.*

Vyrazili jsme tedy – Vašek, Míra a já – s poněkud obskurní CK Dr. Zvonka Burkeho. Program nevypadal zle: aklimatizační výstup na Grossglockner, druhý aklimatizační výstup z italské strany na Breithorn, přenocování na plató Rósa a nakonec ze Chamonix na Mont Blanc. Stravování z vlastních zdrojů a ubytování... jak se dá.

Ve Vysokých Taurách napadlo přes noc čtyřicet centimetrů sněhu, máme půldenní zpoždění, čerstvý letní sníh není ani na pohorky, ani na mačky, a tak se na vrcholek Grossglockneru jen smutně díváme od Oberwalderhütte. Zato Breithorn nás přivítal skvělým azurovým počasím. Toulali jsme se po jeho dlouhém hřebeni až do pozdního odpoledne a nemohli spustit oči z neopakovatelného majestátu Matterhornu. Na Klein Matterhornu už jsme měli jasno – na Matterhorn se musíme vrátit.

V Chamonix navštěvujeme turistické byro a vyptáváme se na předpověď počasí na Mont Blancu. Odpověď je nepříznivá: zataženo, mínus deset a přes sto kilometrů vítr. Víc času ale nemáme, a tak se jde v půl třetí ráno z chaty Aiguille du Gouter nahoru. Skutečnost je naštěstí úplně jiná. Až do jedenácti dopoledne je skoro jasno a vítr jen docela mírný. V půl sedmé už cesta nikam dál nevede, jsme na vrcholu a pod námi se v údolních mlhách probouzí celé Alpy. Při sestupu, po prvních krocích na exponovaném hřebínku udiveně zjišťuji, že brečím. Teprve u „Valotky“, už v přímém slunci a s dostatkem kyslíku v plicích, si uvědomuji proč. Oplakával jsem splněný sen.

Watzmann

Pro „horaly“ ze Šumavy jsou Dachstein a Watzmann kopce téměř kultovní. Za inverze jsou totiž vidět z Pancíře, Hofmanek, Rozvodí i „Vajzovny“. Po „listopadu“ se tak celkem logicky stal Watzmann jedním z našich cílů. Je to součást vápenců, které ze severu i jihu lemují krystalické pásmo Alp a je k němu blíž než pod Kriváň. V jednadevadesátém jsme si tedy prodloužili víkend a Ládíkovou stodvacítkou vyrazili na Berchtesgaden. Láďa, Jarda, Míra a já. Chtěli jsme přespat na Watzmannhausu za deset marek na zemi ve spacáku a ráno jít na vrchol. Jenomže jsme tam byli moc brzy, na vrcholech se právě honila nějaká bouřka a my se pustili zase dolů ke klášteru sv. Bartoloměje u jezera Königssee. Doufali jsme, že tam někde nějak přespíme a brzy ráno půjdeme na Watzmanna z druhé strany. Zkrátka „mladí kluci“, loni nám bylo teprve padesát a ani nás nenapadlo, že dvoukilometrové převýšení a s „plnou polní“ bude pořádná dřina. Také nás nenapadlo, že i v Německu mají chráněná území a na Watzmannu se zkrátka tábořit nesmí. Když jsme pak zjistili, že národní park hlídají ochránáři i policie, dostal jsem strach zejména já.

– *Tobě ta funkce nějak vlezla do hlavy...* dobírali si mě zpola žertem a zpola vážně kamarádi. Já měl ale opravdu hrůzu z pomyslení, že nás někde seberou a že si zadělávám na pěkný služební malér. Nakonec jsme stejně přespali v lese nad jezerem... kluci spali klidně.

Když jsme druhý den ve strmé vápencové suti potkávali proti sobě Němce, jen tak nalehko s teleskopickými holemi, pochopili jsme, proč se Watzmann chodí od severu k jihu a ne naopak. Dva metry sutí nahoru, tři metry po břiše zpátky... a znovu... a znovu... na zádech batoh s tří denní výbavou. Ke kříži na Südspitze jsme doslova přilezli totálně vyšřavení. Místo fantastických rozhledů až k nám na Šumavu nás na hřebeni uvítala mlha a mrholení, které z vápencových skal dělalo kluziště (asi i proto má Watzmann na svědomí stovku lidských životů). Přešli jsme exponovaný a v tomto počasí i dost nebezpečný hřeben mezi Südspitze, Mittelspitze a Hocheck. Na posledním vrcholu už nám ale nezbývalo než opět přenocovat. Naštěstí tam byla mezi skalkami vklíněná dřevěná boudička.

– *Kolik má kdo vody?* ... zeptal se Jarda ... *musíme navařit polívku a čaj.*

Ukázalo se, že máme tak půl litru na hlavu, což při tom strašlivém výdeji během celého dne bylo žalostně málo. Jarda ale objevil zbytky firnového sněhu a v igelitovém pytli ho nanosil kupu. A tak jsme vařili, vařili a vařili. Byli bychom vařili ještě dál, kdyby nám nebouchl ruský benzinový vaříč. Zbytky sněhu padly na hašení hrozícího požáru.

I tak se mi podařilo vypít ešus „hovézího“ bujónu z kostky a tři ešusy čaje. To bude noc, říkal jsem si, když jsem lezl do spacáku. Snad abych se raději ani nezouval a ani nezapínal. Ale ne. Ráno jsem se probudil do úsvitu, jdu si odskočit a ono skoro nic... tělo všechnu tu vodu dokázalo zase někde uložit.

O rok později se na mém psacím stole rozdrnčel telefon.

– *Už to víš o Mírovi?* ... hlas mé ženy zněl nějak divně.

– *A co jako... kluci došli na vrchol?*

– ... *Míra při sestupu spadl a ... poslední slova zůstala viset ve vzduchu.*

V Tupadlech, pár kilometrů od Klatov, jsou buližníkové skály, které se používají jako cvičný horolezecký terén. Tam jsme nechali dát žulovou destičku s nápisem:

Jaromír Válek zahynul 25. srpna 1992 na Matterhornu.

Tomáš LOJEK

Srdečný pozdrav z Prahy Pět krátkých próz

Praha je ženského rodu a taky umí být náladová jako žena. Jen v posledních letech používá někdy nevhodně nápadný make-up. Je to ale pouze povrchová šminka, ústupek komerčním nešvarům doby, pravou podobu města zanechávají takové nechtěné změny nedotčenou. Mé rodné město má své zkušenosti a zůstává tím, čím vždycky bylo – kouzelnou bláznivou Prahou.

L. Reinerová (1916–2008)

Striptýz těžkého kalibru

Večer jsme trávili s Filipem v jednom nuselském baru. V proutěných křesílkách u malých kulatých stolků se rozvalovalo zhruba patnáct hostů. My jsme seděli na vysokých židlích u pultu. Na záda nám dopadaly žluté sloupy světel plastových lampiček visících v řadě u stropu nad námi.

Mlčeli jsme a pili pivo. Venku už byla noc.

Někdo mi zaklepal na rameno. Byl to Karlos, jeden z místních štamgastů, že prý vybírá 10 Kč jako vstupné na striptýz. V ruce držel kšiltovku, což vypadalo, jako by si přišel s prázdným ešusem pro nášup. Zeptali jsme se, kdože se má svlíkat. Karlos ukázal palcem kamsi za svoje rameno.

Máňi jsme si do té chvíle vůbec nevšimli. Seděla zabořená v křesle, hlavu svěšenou, dlouhé černé vlasy jí v pramíncích stékaly na hruď. Zdálo se, že klimbá. Tričko už svlékla, a tak v křesle seděla jen v podprsence, což mělo patrně navnadit hosty. Spodní prádlo v přítmí podniku svítilo.

Máně bylo něco přes čtyřicet. Vědělo se o ní, že ji před lety opustil manžel. Dost jí to sebralo a já se vůbec nedivím. Zoufalství člověku rozežere rozum leckdy spolehlivěji než kyselina. Nějakou dobu strávila na léčení v blázinci, ale asi to moc nepomohlo. Když ji potom z blázince propustili, tak se její hlavní životní náplní stalo obcházení všemožných nuselských putyk a úspěšné propíjení invalidního důchodu.

Máňa po chvílce opravdu vylezla na stůl. S Filipem jsme se od pultu přesunuli blíž, abysme líp viděli. Z reproduktorů se drala jakási taneční hudba, do jejíhož svižného rytmu se Máňa začala vlnit. Její těžká prsa natěsno uvězněná v bílé podprsence nadsakovala, dech se zrychlil. Vypadalo to děsně. Mánina korpulentní postava se míhala v barevné záplavě diskotékových světel, která kdosi z obsluhy uvedl do chodu. Přihlížející chlapi zmlkli. V první chvíli jsem nebyl schopen odhadnout, jestli úžasem nebo hrůzou.

Nejdřív šla dolů podprsenka. Konečně propukl jásos. Striptérku úspěch povzbudil, a tak přidala na vášni. Malý stolek, na kterém poskakovalo Mániných dobrých 120 kilogramů, se nebezpečně rozkvrdlal. Chlapi hvízdali. Máňa se pohupovala

a postupně odhazovala svoje zbývající oblečení – džíny, krepsilonové ponožky, bílé krajkové kalhotky... až zůstala nahá. Tancovala a smála se u toho. Nahá, opilá, zdánlivě spokojená... V tu chvíli pouze zkušený zrak vyčetl z jejích unavených vpadlých očí skutečný příběh o zmařených nadějích, o nedoceneném sebeobětování, zhrzeném citu, o životní dřině...

Brzy se první přihlížející začali vracet ke svým pivům, fernetům a hracím automatům. Mrmlali, že Věstonickou Venuši si můžou prohlížet doma v encyklopedii. Máňa když viděla, jakou rychlostí přichází o publikum, zavolala svým hlubokým chraplákem na celý bar: „Kluci, neblbněte! Ještě ukážu Madonu!“ a na důkaz svého slibu vysekla další nenapodobitelnou taneční variaci, skládající se tentokrát ze série kopulačních pohybů, prokládaných dráždivou masáží intimních partií svého těla.

Uplynulo dalších pět minut. Vzdálili se i ti nejotrlejší.

Seděli jsme zpátky u svého piva a na rameno mi opět zaklepal Karlos, tentokrát že vybírá 10 Kč, aby se Máňa zase oblíkla. Přispěli jsme s Filipem oba.

Periferie

Staročeské pojmenování Neosvitli prý znamená cosi jako „lidé, na něž nesvítí slunce“. Takhle kdysi pojmenovali jednu osadu položenou v tmavém šerém údolí. V těchto místech se dnes rozkládají Nusle – proměnlivá pražská čtvrť protkaná sítí heren a nočních barů.

I dnes tu žijí lidé, na které nesvítí slunce.

Stoupal jsem hlavní třídou od Náměstí Bratří Synků směrem k Michli. Do snářejícího se zamženého šera svítla vývěsní tabule obchodu s potravinami a smíšeným zbožím. Skoro všechny krámky s potravinami v Nuslích patří vietnamským podnikatelům. Mají otevřeno pozdě do noci.

Když jsem v tom obchodě na Nuselské třídě platil dva jogurty, pomazánkové máslo, půlku chleba, tři banány a okurku hadovku, vstoupil dovnitř nějaký chlap. Umaštěný od hlavy k patě, na sobě vytahanou flanelku, rozdrbané džíny. Čpěl potem a cigaretami.

„Huby černý...“ zahučel, když vstoupil, „vlastně žlutý...“ opravil se vteřinu nato a sunul se dlouhými klátivými kroky k regálu s lahvovým pivem.

„Dóbryčér...“ tiše pozdravila drobná vietnamská žena za kasou.

Básnířka a vousáč

Seděli jsme s několika přáteli „U rotundy“ na Starém Městě. Obklopovaly nás popraskané nažloutlé stěny, vzduch by se dal krájet dlouhým řeznickým nožem.

Později si k našemu stolu přisedla jedna nesourodá dvojice, protože jinde už nebylo místo. Mladičká hnědooká dívka – poměrně dost při těle – a asi čtyřicetiletý zarostlý vousáč v zelené zimní bundě s kapucí. Kdyby ho člověk potkal za tmy někde v úzkých staroměstských uličkách, vzal by nohy na ramena.

Dívka si objednala v téhle zaplivané pivní knajpě cappuccino, on kolu, i když měl nejspíš chuť na pivo.

Ona byla básnířkou a podala vousáčovi přes stůl několik volných listů se svými básněmi. Zahlédl jsem pár tučně zvýrazněných názvů: *Rané srdce*, *Hedvábný sen*, *Prokletí lásky*... On řekl, že se na to podívá a podal ji umoloušaný brožovaný výtisk románu intelektuála Roberta Musila *Muž bez vlastností*. Prohlásil, že je to nejskvělejší kniha, jakou kdy četl, a že je v ní úplně všechno.

Oba se tetelili a objímala je zdravá nesmělost.

Vousáč pořád něco zaníceně vykládal. Potom si zapálil startku, zhluboka popotáhl, kouř na okamžik zadržel v sobě a s pohledem upřeným kamsi v neurčito řekl: „Na tuhle hospodu mám moc krásný vzpomínky...“ A když ten zadržovaný kouř pozvolna vypouštěl, pokyvoval hlavou, jako by o kráse svých vzpomínek nejdřív musel přesvědčit především sám sebe. Básnířka si podpírala bradu, na spánku se jí leskly kapičky potu. Hladově hltala každé vousáčovo slovo.

Nechápal jsem, co bylo na tom člověku tak zbožňováníhodného. Leda že by to byl redaktor literárního časopisu, nebo majitel nějakého nakladatelství a mohl by mít zájem její básně vydat. Ať už to bylo jakkoli, dobrý dojem jsem z toho muže zrovna neměl. I když nutno podotknout; herecké umění ovládal perfektně, obzvlášť pokud šlo o tu mladičkou, důvěřivou, rozkošně boubelatou básnířku...

Bude dobrej

Na něco jsem si teď vzpomněl. V době kdy jsem pracoval u archeologů Muzea hlavního města Prahy, jsme prováděli záchranný výzkum v Domě u Zlatého anděla na Starém Městě pražském. Někdy začátkem prosince 2005 jsem procházel úzkou otlučenou chodbou v prvním patře rekonstruované stavby. Všude prach, špína, rozpraskané děravé zdi; byl hrozný mráz a z nedaleké baziliky svatého Jakuba zrovna začali zvonit poledne. Bílé studené poledne. Zvony tu nehostinnou chodbu, vlastně jakousi prosklenou pavlač plnou děr a napadané omítky rozhýbaly, betonová podlaha se rozhoupala. Dole pode mnou na rozkopaném dvoře všechno ztichlo – rány do želez, jakot zbíječek, křik. Byly jenom ty táhle bijící zvony, byla jenom ta rozpořhovaná ledová pavlač starého domu... To mi utkvělo.

A ještě něco. O pár dní později asi ve tři odpoledne spadl nějaký člověk z osmimetrové výšky. Neviděl jsem to, ale byl jsem při tom, když tu zprávu předák ukrajinských dělníků oznamoval stavbyvedoucímu Bittnerovi. Stavbyvedoucí stál vedle výkopu v rohu dvora, kde jsem zrovna zakresloval železářskou pec z dvanáctého století, a udiveně mě pozoroval při práci. Občas si rejpnul, že je to práce pro slečinky, že je to na hovno a že archeologové stavařům jenom komplikují život. Těch pecí – mělkých kotlovitých jam s hrudkami strusky v popelovité výplni – bylo víc, byla to celá baterie železářských pecí...

„Cože? Kdo spadl? Kam spadl?“ Pana Bittnera polila hrůza. Zmizel v rozkopaných útrebách domu, vzápětí se odkudsi z Celetné ulice ozvalo kvílení záchranky.

Někdo už ji zavolal, přijela k hlavnímu vchodu s pozlacenou plastikou anděla nad kamenným portálem.

Později jsem se na to ptal starého pana Čonky, který ještě s dalšími třemi Romy odkopával kamenité navážky kolem odkrytého torza středověké pivovarnické studny. Pan Čonka se opřel o lopatu. Uhladil si knírek, mávl rukou. Chlap že prý se už probral. Utrhla se s ním shnilá podlaha v nějakém horním patře a propadl se jenom o poschodí níž.

„Ani se nezabil, bude dobrej,“ řekl pan Čonka. Od pusy mu šel mráz.

Hrozby

Seděl jsem v kavárně Adria v centru Prahy, hlavu v dlaních. Před sebou cappuccino s bohatou pěnou, u stolků kolem sedělo dalších pár hostů. Do oken se opírala sněhová vánice. Přestože byly tři hodiny odpoledne, podlouhlá kavárenská místnost i s přepychovým barovým pultem z mramoru se ponořila do šera.

Měl jsem strach.

Dostavila se má přítelkyně. Ve vlasech jí uvízly rychle se rozpouštějící sněhové vločky.

„Ty zas vypadáš...“, řekla.

„Mám strach,“ řekl jsem já.

„Z čeho?“ zeptala se nechápavě.

A tak jsem si vyžil srdce:

„Svět nám padá na hlavu. Před pár dny orkán, teď sněhová kalamita. Co se to děje? Ve vzduchu je cítit neklid a divné pnutí! Tady orkány a sněhové kalamity, v Austrálii sucho a lesní požáry, v Americe uragány, v Indonésii zemětřesení a záplavy, u Grónska tajou dvě stě metrů vysoký ledovcový kry... A kdyby jenom to. Teď je tu ještě vrtkavej lidskej element! V Bagdádu vybuchla o víkendu na jednom tržišti další bomba. Sto mrtvých! Kusy lidskejch těl tam lítaj vzduchem jako ten větrem hnanej sníh tamhle za oknem a Amerika vidí nejlepší řešení v tom, vyslat do Iráku další vojáky. U nás zas – jen tak mimochodem – hodlají Američané vybudovat radarovou základnu a do Polska šoupnout rakety. Připravujeme se na válku? Referendum nejspíš nebude, protože lidi by radaru řekli ne! Ptám se: můžeme politikům vůbec něco věřit? Vždyť to jsou samé úplatkářské aféry, lži, neprůhledné mafiánské praktiky, zákulisní machinace, skandály nejrůznějšího druhu... Co všechno se ještě bude dít? Pochybuju už úplně o všem, informací je tolik, ale v málokterých se člověk vyzná. Vnímám jen dezorientaci, zmatek; upřímně řečeno: mám strach!“

„Miláčku, kdy už konečně přestaneš číst ty zatracený noviny!“ řekla mi na to má dobrá přítelkyně.

Zora ŠIMŮNKOVÁ

Bílá paní

Žádná radost bydlet sám v tak starém baráku: kdeco teče, kdeco kape, pode dveřmi táhne, místnosti se pořádně nevytopí. Už aby se stěhoval.

Znechuceně nakopl vlhký flek u podlahy a pokračoval v přípravě večeře. Normálně by si namazal chleba a udělal čaj, ale čekal návštěvu, tak kromě chleba koupil i housky. A navíc několik druhů sýra, šunky a jiných pochutin. Láhev vína měl od poslední ještě neotevřenou.

Když byl hotov, postavil doprostřed stolu svícen, který tu minulý týden zbyl po posledních susedech, a zkušebně v něm zapálil svíčky. Měkké světlo vypadalo stylově – a hlavně – nebyly tolik vidět flekaté zdi. Na místo, kde opadala vlhká omítka, přitloukl malý obrázek a celkem s uspokojením obhlédl své dílo. Nechal svíčky hořet a odešel se vedle převléknout.

Když se vrátil, u stolu seděla Bílá paní. Seděla možná není nejpřesnější slovo, spíš se nad židlí vznášela. Nelekl se, aspoň ne tolik, kolik by situace žádala. Zjevení ho spíš otrávil, bral ho jako náhlou komplikaci. Něco podobného koneckonců mohl koneckonců v bývalé tvrzi čekat, ale proč teď? Proč zrovna teď?! Když konečně jednou čekal dámskou návštěvu! Venku přišlo a tvrz stála na samotě, jako šmajchl-kabinet, myslel si až dodneška, ideální.

– Proč zrovna teď?, vyjel na Bílou paní zoufale.

– Vzbudils mě, když jsi zatloukal ten hřebík.

– Proč zrovna teď? Proč ne loni, když tady po střeše lezli celé léto pokrývači?

Sundala si z hlavy vysoký čepce, protřepala si vlasy a znechuceně z nich vyndala pavučiny.

– Asi přišla moje chvíle. Byla jsem tak zakletá, víš, a zvědavě se dívala na prostřený stůl,

– že se jednou za sto let vzbudím. Tak už jsem byla vzhůru pětkrát...a vypadá to tu čím dál hůř. Zanedbané, neudržované. Měls to vidět tenkrát. Například tohle, rozpráhla ruce, tohle byla hodovní síň. Vstala a procházela se po místnosti.

Podíval se na hodinky. K čertu s tím vším, pomyslel si. V paneláku by se to nestalo!

– Někoho čekáš?, vrátila se do přítomnosti.

– Jo.

– Nějakou ženu?

– Jo. Má přijet každou chvíli, tak by ses možná mohla jít podívat ještě jinam. Koneckonců za sto let se toho k horšímu zas dost změnilo, dodal jízlivě.

– To bude problém, odpověděla.

– To neříkej ani v legraci.

Oběma rukama se opřela o rám okna.

– Prosímtě, jdi od toho okna, zhrozil se. Nebo tě Linda uvidí!
– Linda? To je ta co má přijet?
– Přesně tak. Prosímtě, jdi od toho, nebo tě uvidí a bude myslet, že tu mám ženskou!
– Neuvidí. Nemůže mě vidět. Jsem duch. Mě může vidět jen ten, kdo mě probudí. Neuvidí mě ani když bude tady.
– Ale já ano! A budu nervózní. A na nic si netroufnu. Nedělej, že nevíš oč jde, myslel, že přešel její dotazy. – Je ti pět set nebo kolik.
– 526, upřesnila. Ale v podstatě jen 26. Jasně, že vím oč jde. Mě tchán zaklel, když mě našel s podkoním. Tchán!, dodala opovržlivě. Sám chtěl. Ale už to nešlo. A já byla mladá, podívala se lítostivě do zrcadla, – manžel jel do Svaté země – a vůbec. Co ty ostatní holky, co nikdo nenačapal???! Do Svaté země jeli tady z okolí všichni pánové. Ty holky mohly v klidu umřít! A já se musím co sto let budít a strašit a pro obě strany je to žinantní. Takže já ti nedělám schválnosti, ale je pravda, že máme problém. Musím v téhle místnosti prožít jednu noc. Tady mě načapali a tady zazdili.

* * *

– Vynechal autobus?, volnou rukou se telefon snažil chránit před deštěm. – Co kdybych teda přijel já? Tady je hnusně, ani venku se nedá sedět. Chvilí poslouchal a když odpovídal, doufal, že mu v hlase není znát ta velká úleva. – Když chytím autobus, můžu tam být za dvě hodiny. A nic nekupuj, všechno přivezu. Ale řekni mi adresu, najdu to sám, přece bys mi v noci nechodila naproti! Stará tvrz, jasně, to poznám..., dořekl pomalu a brada mu poklesla.

Plačka, s. r. o.

Ženský pořád brečí. Některý z toho musí mít plezír, jinak by to nedělaly, a z nich některý brečení dotáhly dál a mají z toho živnost.

Jako třeba Vocloňka. Chodila brečet před radnici, když byly svatby. Zkusila to i v kostele, než jí velebněj pán vykázal, že narušuje obřad, protože brečí jak za mrtvýho a ne dojetím. Je možný, že si to spletla, na funusy chodila taky. Ale míň, protože veselky byly výhodnější. Před tou radnicí občas dostala výslužku nebo štamprli. Leckdy totiž svatebčani nevěděli, jestli je příbuzná od nevěsty nebo od ženicha, a když spolu ty strany trošku nemluvily, tak si to ani neřekly. Nebo se bály zeptat, tak pro jistotu něco šouply. Teda místní ne, jen přespolníáci. Jednou se Vocloňka takovým omylem dostala až na svatební hostinu... a když se na to přišlo, všem bylo trapný poslat ji pryč.

Vždycky, když mě vidí, chlubí se. – Jestlipak víš, Bergmane, kde jsem byla? Mě to lidi mezitím donesou, ale nechci jí kazit radost, tak dělám zvědavýho: – Jsem jednou ucho, Vocloňko! Chlapi v hospodě si dělaj šoufky, že po mě jede, ale ještě to tak. Už je mi nejlíp samotnému. A kromě toho, Vocloňka by mi doma pořád brečela.

Vždyť to musí nutně někde trénovat, neříkejte mi, že je normální rozbrečet se jako na povel. No, a kde jinde k tomu má lepší podmínky než doma. I když na svoje léta vypadá dobře, do baráku bych jí nechtěl. Stejně myslím, že ke mně má důvěru hlavně proto, že jsme spolu ve škole seděli v jedné lavici.

V životě by mě nenapadlo, co se stane. Přinesla to bába Slezáková, volala na mě přes plot, když jsem krmil králíky. Zkrátka a dobře: když nemohla Vocloňka brečet v kostele u nás, naučila se jezdit do města. Devítkou tam a čtyřkou zpátky. A protože mívala do odjezdu dost času, přibrála taky krematorium. Když už brečela na několikátým pohřbu, přišel na ní po funuse erární řečník, myslel, že Vocloňku poslala konkurence. Nechtěl věřit, že je tak zapálená sama od sebe, ale pak navrhl, že by to dali dohromady a založili si na to firmičku. Dělal by pro krematorium a kdyby je objednali jinde, že by taky šli. Že pláč dělá atmosféru a na některých pohřbech pozůstalí ani moc nepláčou, třeba když dědí velký peníze, tak mají jiný starosti. Vocloňka byla vždycky dobrá na počty, tak mu za dva dny kejvla. Krematoriu se nelíbilo, že by měli na řečnění najímat firmu, ale nakonec nemohli nic jiného dělat, protože ten řečník Vaněk byl mezi lidma oblíbenej. Vocloňka ještě chvíli zkoušela brečet tam i tady, ale pak nestíhala dojíždět, a tak to s Vaňkem dali dohromady i jinak. Tomu určitě nevadí, že mu doma brečí.

Možná se něco podobného dalo čekat, ale já to nečekal. Ten večer, co mi to bába Slezáková vyklopila, do mě nic nebylo.

Druhej den jdu z hospody, vedle mě zastaví auto a v něm Vocloňka. A prej: – Co ty tady, Bergmane? – Slyšel jsem, Vocloňová, že už brečíš jen za peníze, říkám místo odpovědi. Však dobře věděla, že jdu z hospody. Ani se neurazila, jak se měla dobře. – Nezávid'. Tady pro mě nikdo neměl pochopení. Ale tobě slibuju, Bergmane, že na tvým funusu budu brečet od srdce a zadarmo.

Než jsem si stačil vybrat, jestli mě namíchla nebo mě to má hřát u srdce, odjela. Vzadu na autě jsem jenom stačil zahlídnout reklamu PLÁČKA, s. r. o.

Vyjednavač

Vešel do budovy, kývl na pozdrav ochrance, kterou zjevně vyrušil od televize, a vstoupil do výtahu. Zamračil se, protože i tady zněly reprodukováné koledy. Vánoce neměl rád, ostatně proto dneska přišel. Všechno podstatné se stejně děje až večer. Pokud se ve dvacetiletém manželství dá ještě na Vánocích něco podstatného nalézt.

Od chvíle, kdy na guvernérském patře vystoupil, měl čím dál silnější pocit, že něco nehraje. Tichou chodbou došel ke dveřím své kanceláře, a když pod nimi uviděl světlo, zarazil se. To bylo špatně, v tenhle den a čas tam nikdo kromě něj neměl co dělat.

Rázně otevřel – a strnul. Za jeho stolem seděla neznámá žena ve stříbrných šatech. Ve vlasech měla zelenou stuhu a soustředěně četla Zákoník práce, který byl původně v příruční knihovně.

– Ahoj, řekla, aniž vzhlédla.
– Dobrý den, přišel si jak ve špatném snu. – Co tu děláte?! To je moje kancelář. Zůstal významně stát mezi dveřmi a čekal, až se neznámá pohne.
– Sedni si, řekla místo toho a rukou ukázala na židle u dlouhého poradního stolu.
– Hned se ti budu věnovat.
– Tak to ne. Dostával zlost. Byl zvyklý rozkazy dávat, ne poslouchat. – Budťo mi řekneš co tu děláš, přešel taky na tykání, – nebo volám ochranku.
Řekl by, že se v jeho křesle rozvalila. Ve skutečnosti se pohodlně opřela a konečně se na guvernéra podívala zpříma. Musel uznat, že je krásná – ale neskutečně drzá.
– Zkus to, usmála se, – čekám.
Vedle vypínače u dveří byl knoflík interkomu. Stiskl ho, do mluvítko řekl: –
Přijďte sem, a pak už jen čekal. Neznámá začala zase listovat tlustým svazkem.
Když se objevil muž z ochranky, guvernér kývl ke svému stolu:
– Kde se tu vzala?
– Kdo?, černý šerif se zatvářil nechápavě.
– Ta dáma, ukázal rukou.
Bojácně udělal krok ke dveřím: – Tam nikdo není, pane.
Najednou pochopil a nemínil se ztrapňovat dál. Mávl rukou: – Jděte, jděte!
Jakmile strážný zmizel, zeptal se:
– Tak kdo jsi?
Opřela se lokty o stůl, naklonila se dopředu a pomalu a pečlivě vyslovila: – Co bys myslel?
Ne nadarmo byl guvernérem.
– Od nich?, ukázal k zemi o mnoho pater níž.
Rozesmála se. – Vypadám tak?, položila řečnickou otázku. – Máš snad špatné svědomí, že je čekáš? Hrála si s ním. – No třeba by i přišli. Kdybych tu nebyla já, vstala a zálibně se protáhla, ladně a pružně jako kočka. Zase se posadila, dala nohu přes nohu a řekla: – Jsem anděl.
S buclatým andělíčkem, který na babiččině obrázku převáděl děti přes propast, neměla nic společného.
– Bucláci jsou u nás taky, četla mu myšlenky, – ale pro děti, dodala. – Andělů je víc druhů, vysvětlila a vznesla se půl metru nad podlahu. „Vzduch je naše moře“, napadlo ho přitom a konečně vzal situaci jako fakt. Dobře, vidí anděla, o Vánocích se stává všelicos. Ale i andělé mají nějaká jména.
– Jmenuju se Berenika, odpověděla na nevyslovené. – Pro přátele Bea, a sklouzla zase na zem. A jsem vyjednávač.
– A co máš vyjednat?, zeptal se.
Naleješ mi?, kývla k láhvi whisky na sekretáři. Tak už i andělé, ušklíbl se v duchu, ale beze slova nalil jí i sobě.
Lokla si a slastně přimhouřila oči. – Nešidíš se. Dobrých sto let jsem něco tak skvělého neměla. Napila se podruhé a pak si uvědomila, kde je.

– K věci. Máme zájem na uzavření smlouvy. Uvědomila si množné číslo a dodala:
– Tedy nebe a já.

– Oč jde?, nasadil profesionální tón a popaměti si dopnul si sako. – Musím tě ale upozornit, že sám žádné dohody uzavírat nemůžu.

Kývla hlavou: – To ani nechceme. Jde jaksí, udělala významnou pauzu, – o rovné příležitosti.

– Pro koho?

– No pro nás. Hledala asi nejlepší slovo: – Pro NÁS Z NEBE.

– A vy jste nějak v nevýhodě?, podivil se upřímně. – Vůči lidem asi těžko.

– Tomu ještě nerozumíš, zpražila ho. – Nemůžeš, dodala smířlivě a vypila zbytek whisky na ex.

– Chceme mít na Zemi zastoupení.

– A co všechny ty kostely?

– To je málo. Vyčítavě dodala: – Ve vašich novinách se pořád píše o rovné šanci pro všechny!

Na to se nedalo nic říct.

– Chceme kousek země, kde by mohl být RÁJ. Hned ti to vysvětlím. Vstala a začala rychlými kroky přecházet po místnosti. – Tisíce let na ... TY DOLE, štíhlým bílým prstem ukázala k zemi, načež se koberec začal zlostně vlnit. Přidupla ho špičkou boty a pokračovala: – Doplácíme. Ale teď, když můžou rovné šance platit pro lidi... Naklonila se ke guvernérovi a pošeptala mu do ucha: – Nám stačí kousek. Ale peklo je všude.

Ondřej ZAJAC

Na mostě

„Tak už skoč, kámo. Na co čekáš?“ vytrhl Davida ze zamyšlení cizí hlas.

„Co, cože...?“ zeptal se popleteně a s vyděšeným výrazem ve tváři zběsile otáčel hlavou, aby odhalil nevídaného společníka.

Karlův most byl i v půl druhé ráno dostatečně živý a kolem Davida stále procházeli cizinci s fotoaparáty, opilí návštěvníci diskoték i zamilované páry. První jarní noc nebyla ještě zcela teplá, ale nikdo se netrásl zimou. Romantický pohled na poklidně plynoucí Vltavu ozářenou nočními světly Davida uklidňoval.

„Chceš přeci skočit, ne?“ ozval se znovu neznámý hlas, který nedokázal skrýt náznak posměchu.

David se zmateně otočil kolem vlastní osy, ale nikdo z procházejících nemohl být tím, kdo ho opakovaně oslovil. Nedůvěřivě zavřel oči, aby je o pár sekund později opět otevřel a přesvědčil se, že v jeho těsné blízkosti nikdo nestojí. Začínal pochybovat o svém zdravém rozumu, když mu to konečně došlo – ten hlas byl pouze v jeho hlavě. Usmál se vlastní pošetilosti a znovu upřel svůj zrak na lesknoucí se hladinu.

„Moudrá úvaha...“, posměch už nebyl jen náznakem, ale zazněl naplno, doprovázen skřehotavým smíchem „A čípak by to asi byl hlas, chytráku?“

„To mi nedošlo...“, přiznal si v duchu David a pokoušel se k hlasu přiřadit i nějakou tvář. Už dříve se mu stávalo, že slyšel hlasy, ale byl to buď káravý hlas otce, posměšný hlas matky nebo sebelítostný hlas, kterým k sobě promlouval sám. Byl si jist, že podobné hlasy slyší i ostatní, takže tomu nepřikládal zvláštní význam. Nyní ale nechápal, proč by si jeho podvědomí vybralo k rozhovoru zcela cizí hlas.

„Já nejsem žádný tvoje blbý podvědomí, sakra,“ ozval se hlas poněkud podrážděně.

„Tak kdo teda jsi?“ David začal hrát tuhle hru a skoro se bavil. Málem by zapomněl, proč tady dnes vlastně je.

„Skoč a poznáš mě velice dobře,“ skřehotavý smích už byl opět známkou uklidnění neznámého partnera pro noční dialog.

„Každopádně asi nebudeš psycholog, co?“ David se usmál, protože mu právě vyslovená věta připadala náramně legrační.

„Fakt mě chceš vidět?“ teď zazněla v cizím hlase škodolibost a i určitá dychtivost, která Davida lehce vystrašila.

„Jasně,“ vykřikl v duchu, aby zamaskoval strach, ale nepovedlo se. Ačkoliv celý rozhovor probíhal pouze v myslích obou účastníků, Davidovi se klepal hlas a ze slov byla zřetelně cítit jeho nejistota.

„Tak se podívej doprava dolů,“ vítězný smích doprovázel tato slova a nedozněl, dokud David přes děsivé mrazení na zádech nestočil pohled k pravému břehu „Tam, jen pár metrů od té vrby.“

„Doprdele,“ vyjekl David, když spatřil postavu sedící na břehu, která si vesele smáčela nohy ve vodě. Z oné postavy rozeznal pouze zmačkaný klobouk, ale především oči ho fascinovaly. Nechápal, jak je možné, že na takovou dálku vidí jeho oči – zvláště, když tvář byla celá ve stínu – ale viděl je. A především – ony viděly jeho.

„Mám tě...“ zlý smích pronikal celým Davidovým tělem, ale neměl ani zdaleka takový účinek, jaký měly ty oči. Dostaly ho, to věděl. Nedokázal odtrhnout zrak, ačkoliv v něm vyvolávaly takový strach, že nedokázal ovládnout své svěrače. Jako kdyby v nich nebyly zorničky, ale pouze bělmo. Dvě vodnaté, zcela bílé oči. Měl pocit, že je hypnotizován, ale nebyl schopen se jakkoliv bránit.

„Ty jsi...“ chvilku přemýšlel „... vodník?!“ dodal ustrašeně, ačkoliv si byl vědom, jak směšně by tato slova zněla komukoliv z reálného světa.

„Vodník? I tak mi říkají,“ hlas zněl jistě a vítězně „Já mám ale radši jiná jména. Ta teď ale nejsou podstatná, protože tvá představa vodníka je vcelku podobná mé podstatě, takže mi tak klidně říkej...“.

„Chceš...“ David se potil a téměř ze sebe nedokázal dostat otázku „Chceš mou duši?“

„Tady tvoje představa trošku kulhá, ale něco v tom smyslu skutečně chci,“ hlas neměl slitování a i nyní z něj byl cítit posměch „Můžeme to však nazývat duší, abys před smrtí porozuměl.“

„Já už ale nechci umřít,“ zaprotestoval David plačtivým hlasem. Jistě, přemýšlel o tom, co bude po smrti s jeho duší, ale představa hrníčků z pohádek ho nenapadla. „Nechci přijít o duši.“

„Pozdě. Tvá představa hrníčků je směšná, ale je na čase dokončit, co jsi začal, když jsi sem přišel,“ hlas byl nekompromisní a začínal se zdát netrpělivý.

„Ne, prosím – duši ne,“ David skutečně netušil, o co vlastně žadoní, ale bylo mu jasné, že jde o hodně. Nevěděl, co je duše, ale věděl, že o ni nechce přijít.

„Jsi směšný. Ubrečenej hlupák, kterej stojí ve vlastních výkalech a žadoní o něco, co si nedokáže ani představit. O duši stejně přijdeš – tak nebo tak. Jen mi zkrátka uděláš službu,“ hlas se skutečně snažil rozhovor ukončit „Tak už sakra polez“.

David nechtěl, ale přesto opřel zpcené ruce o studený kámen a přehoupl pravou nohu na druhou stranu. Vltava mu již zdaleka nepřipadala jako hebká náruč smrti – jak si ji vybásnil v dopise na rozloučenou – a její chladné vody v něm budily pocit hrůzy. Bílým očím se však nedalo odporovat a tak jen polkl a vzdal boj o to, aby udržel levou nohu na spásné straně mostu.

„To je pěkně blbej nápad, chlape,“ vyrušil ho příjemný hlas, který jistě patřil nějakému malému chlapci „Nejhorší způsob, jak se zabít...“

„Co?“ zeptal se David omámeně, ale v jeho hlase zazněla úleva. Ohromná úleva. Konečně totiž mohl otočit hlavu a přetrhat tak neviditelné pouto, které ho vázalo k oněm hrozným bílým očím.

„Oběšení je celkem jistý a když nezkažíš smyčku, tak i bezbolestný. Jestli chceš, tak tě to naučím,“ usmál se vesele chlapec, jako kdyby vyprávěl o nějaké dětské hře. David si všiml, že i tenhle kluk si s ním povídá, aniž by otvíral ústa. „Taky skok

ze střechy by byl fajn nebo třeba prášky – taky tady můžu poradit. To víš, správný množství a správný druh, to je...“ nedořekl.

„Vypadni!!!!“ našťvaný výkřik vodníkův přerušil chlapcovu větu a Davidovi ještě dlouho rezonoval uvnitř hlavy „Je můj. MŮJ! A ty to víš.“

„Jeho si nevšímej, je trošku podrážděnej. Ale chápu ho, moc narváno tu nemá...“ zlomyslně se uškíbl chlapec. „Jsem rád, že už zas stojíš pevně na zemi,“ pochválil Davida, který se vrátil zpátky na bezpečnou stranu mostu.

„Už jsem ho skoro měl, ty smrade,“ vodníkův hlas zněl skoro plačtivě, jako by malé děcko nedostalo k Vánocům dlouho slibovaný dárek.

„Kdo vlastně jsi ty?“ zeptal se David, když se konečně trochu uklidnil a měl čas, aby si chlapce prohlédl. Připadal mu trochu jako hrdina nějaké Dickensovky – rozedřené staré boty, kostkované plátěné kalhoty a ušmudlané bezbarvé tričko. Na hlavě měl placatou čepici, která nedokázala skrýt neposlušnou rudou kšticí.

„Říkej mi třeba Olivere, když ti tak připomínám Twista...“ zasmál se chlapec „Na jménech tu dnes přeci nezáleží, ne?“

„A na čem tedy záleží?“ zeptal se David nepřítomně, zatímco v duchu se varoval, že si musí vážně dávat pozor na vlastní myšlenky, protože jestli je neuhlídá, asi to špatně dopadne.

„Neuhlídáš...“ Oliver se očividně bavil „Ale abych odpověděl na tvou otázku – záleží na tom, že jsi sem přišel umřít. A já vím, že ty to takhle nechceš, vid?“ chlapec nečekal na přisvědčení a pokračoval „Tak si vyber nějakou lepší smrt a dohodneme se, souhlas?“

„Jak o tom tak přemýšlím, vlastně ani nechci umřít,“ zkusil to David opatrně.

„Kecáš!“ zpražil ho chlapec. „Myslíš na to už pár let. Takhle dlouho na nikoho nečekám. Dávám ti čas na rozmyšlenou a ty pak najednou, zničehonic, bez varování a než se vzpamatuju, stojíš na mostě a chystáš se mi takhle pláchnout. To se dělá?“

„Nechtěl jsem tě našťvat,“ řekl David upřímně, zatímco v duchu ještě zpracovával dlouhou chlapcovu větu. „Má asi rád vzletné řeči,“ pomyslel si, ale ihned toho litoval, protože věděl, že své myšlenky neuhlídá.

„To teda má, parchant...“ ozval se svým skřehotavým hlasem opět vodník, který je oba pozoroval.

„Pojď, půjdem pryč. Někam, kde nás nikdo nebude rušit,“ Oliver byl zjevně podrážděný a jeho veselá nálada byla tatam. „Tak jak si to budeš přát?“

„Nemohli bychom to nechat na jindy?“ David se musel usmívat. Stál tu ve vlastních exkrementech a snažil se zachránit si život, kterého se sem přišel zbavit. Nezáleželo mu na životě, proto se již tolik nebál, ale jakýsi pud sebezáchovy mu našepťával, že cosi jako duše mu bude asi chybět.

„Neštví mě,“ usmál se chlapec, ale v očích mu nebezpečně zablýsklo. Jeho úsměv tak působil více nebezpečně, než vzdálený vodník. „Poslední dobou, když mě někdo takhle šťval, skončil politej benzínem a zapálenej – a to je asi ještě horší smrt než utopení,“ Oliver se rozchechtal, až Davidovi přeběhl mráz po zádech.

„Asi si nechám poradit...“ prohlásil David rezignovaně, ale v duchu se snažil vymyslet, jak se z téhle šlamastyky dostat. Kupodivu tyhle myšlenky nikdo ze rváčů o jeho duši neviděl. Rozhlédl se kolem. Most, který ještě před pár minutami hýřil životem, byl nyní zcela prázdný a jen chladné pohledy soch vyjadřovali němý soucit s odsouzeným.

„Doporučuju provaz,“ chlapci se vrátil veselý výraz – zdál se být evidentně ve svém živlu. „Vím o jednom místě, kde tě najdou hned ráno cizí lidi – vím, jak si zakládáš na tom, aby tě nenašli rodiče. Ukážu ti, jak správně uvázat smyčku. Je to kumšt, to víš...“ zdálo se, že o tomhle by dokázal mluvit věčnost.

„Bojíš se o duši? To jí bude líp pod vodou, než s ním...“ třetí, dosud neznámý hlas se ozval Davidovi v hlavě. Otočil se za sebe, kde tušil nově příchozího. Jestliže dosud to bral přes svůj strach lehkovážně, okamžitě ho to přešlo. Tenhle strach z pouhé přítomnosti třetího do party byl všeovládající.

„Kdo... kdo...“ nedokázal ani v duchu vyslovit prostou otázku. Nejvíce ho překvapilo (a taky ujistilo, že je fakt v průšvihů), že vodník i Oliver jsou zcela zticha. I z nich cítil strach. Nedivil se jim. Kdyby neměl prázdné útroby, jistě by byly vyprázdněny během chvilky. Neovládal ani trošku vlastní tělo.

„I já mám mnoho jmen...“ David by čekal úsměv, ale tato tvář se usmívat nedovedla. Byla jaksi nezúčastněná a nad věcí. Bledou kůží potažená lebka s prázdnými očními důlky. Ostře vystupující nadočnicové oblouky jen zdůrazňovali černou prázdnotu tam, kde lidé mívají oči. Vodníkovo bělmo teď Davidovi přišlo k smíchu. „Kdybys nebyl k smrti vystrašený, asi bys mě nazval Smrtí,“ ale ani tahle slovní hříčka nevykouzlila na mrtvé tváři úsměv.

„Proč jsi tu? Máš snad málo lidí?“ nenávidný hlas Oliverův nedokázal zakrýt respekt a strach ze Smrti. „Je můj. Víš, jak dlouho na něj čekám?“

„Je moc důležitý pro vás dva, tak zmizte,“ ten hlas nestrpěl odmlouvání.

„Já jsem důležitý?“ zeptal se David, kterému opět otrnulo, jakmile pominul úvodní šokující efekt.

„Ano, pochopitelně,“ hlas Smrti byl klidný, neuspěchaný. „Nebo myslíš, že takový zájem o tvou osobu je neopodstatněný? Vážně myslíš, že takhle zabijím čas s někým?“ jednotvárný hlas bez sebemenšího náznaku emoce Davida skoro uklidňoval, ačkoliv nechápal, jak může zachovat vážnou tvář, když Smrt mluví o zabíjení času.

„Čím jsem zvláštní?“ zajímal se David, kterému docházelo, že možná drží trumfy v rukou.

„To ti pochopitelně nemůžu říct, ale zato ti mohu zaručit, že tvoje duše dopadne rozhodně líp, když nezemřeš vlastní rukou,“ první změna v tom nudném hlase, kterou David zaregistroval byla, když s jakýmsi opovržením Smrt pronesl slovo duše.

„To je podlý,“ rozhořčení Olivera, který si byl jist svým vítězstvím stejně tak, jako před ním vodník.

„U mě by se neměl zas tak zle...“ nesměle se ozval i vodník.

„Hleď si svých sebevrahů,“ klidně odbyl chlapce. „A ty svých utonulých,“ a stejně tak vodníka. „On je můj.“

„Mám na výběr?“ zeptal se David, kterého boj o jeho osobu zajímal víc, než mu jeho postavení dovolovalo.

„Nabízím dohodu,“ opět čistý hlas bez jakéhokoliv odstínu „Vezmu si tě zítra. Nebudeš vědět přesně kdy ani jak. Jen ti zaručím, že to bude rychlé a bezbolestné. To je smrt, jakou by chtěli všichni.“

„Všichni by asi nechtěli smrt...“ odvětil David pobouřeně, ačkoliv odložení smrti na druhý den, dávalo alespoň jakous takous naději.

„Vezme ti to ale právo volby,“ ozval se chlapec, který se nehodlal hned tak vzdát. „Můžeš umřít s pocitem, že takhle si to chtěl a ne jinak.“

„Zahráváš si,“ klidně, potichu upozornil Olivera Smrt.

„Víme všichni, že kdo ho dostane, tak bude jinde, než je dosud. Tuhle šanci nepustím bez boje,“ chlapci zasmály oči.

„I kdybys ho získal, mě se nevyrovnáš,“ Smrt se zkrátka nedal vyrušit.

„Ano, ale mohl by to být začátek. Pár takových a už bych ti byl vyrovnaným soupeřem. Totéž platí o vodníkovi. Kdyby ho dostal, mohl by mě v budoucnu ohrozit,“ Oliver vycenil zuby, které byly nadmíru veliké a ostré – tedy na dvanáctiletého chlapce.

„Takových jako on moc není. To víš, vždyť proto jsme tu,“ ani zloba nebyla z toho nelidského hlasu cítit.

„Ne, ale já bych klidně zase šestset let čekal. A ty zas víš, že i já mám moc hezké úlovy.“

„Ano, tato doba ti přeje. Není to tak silné, jako kdysi, ale je to zas období, kdy se ti daří. Nezapomínej ale, že mě se daří stále líp.“

„Kde bys byl beze mě?“ zeptal se s úsměvem chlapec „Vždyť kdybych ho nezdržel, tak ho dostal vodník. Vůbec jsi neměl zdání, co se chystá udělat.“

David jejich vnitřní souboj nemohl vydržet, a tak se otočil zpět k Vltavě. I sochy, zdá se, ztratily zájem o dění na mostě a nezúčastněně sledovaly další z mnoha událostí, která se na tomto mostě odehrává. David sklopil oči na hladinu a její klidný, třpytný lesk ho uklidňoval. Stále však slyšel dialog generací smrti.

„Půjde se mnou. V tom mi nemůžeš zabránit. Nemáš na to dostatek sil,“ klid a síla, to byly stále jediné znaky, které vyzařovaly z hlasu Smrti.

„Zkusím to,“ odhodlaně odpověděl Oliver.

Oba soupeři stáli již snad jen deset centimetrů od sebe a zblízka si hleděli do tváří. Ani jeden z nich nechtěl couvnout a přenechat cennou kořist protivníkovi.

„Nemůžeš vyhrát.“

„Ještě se může sám rozhodnout. S tím ani ty nic nenadělaš,“ chytil se jediné naděje chlapec.

„Můžu mu nabídnout mnohem víc, než ty.“

„Zkusme to,“ Oliverovy rty se stáhly v nenávistný škleb a chlapec konečně přestal zírat do prázdných očních důlků Smrti a otočil se po Davidovi.

„Neee!!!“ vykřikli Smrt i Oliver naráz a v hlasu Smrti se konečně dala zaregistrovat emoce. Bylo to zklamání.

Oba totiž poznali, že prohráli. David s očima upřenýma na vodníková bělma stál nad oběma soupeři a pravou rukou udržoval balanc, opíraje se o sochu. S výkřikem Smrti a Olivera se začal předklánět, až jeho tělo opustilo zorný úhel obou protivníků.

V pádu opět ztratil David kontakt s očima vodníka, ale bylo pozdě. Ledová voda ho zbavila fyzických sil stejně rychle, jako ho zbavilo bělmo vodníkovo sil duševních. Potápěl se stále hlouběji a bylo mu jasné, že je konec.

Na liduprázdném mostě stáli v těsné blízkosti dvě osoby, které by náhodnému kolemjdoucímu mohli připadat jako otec se synem. Po nenávisti mezi nimi nebylo památky. Oběma ukončilo naděje charakteristické šplouchnutí, které doprovodilo Davidův pád. Pozorovali hladinu, která se opět pomalu uklidňovala a která zavřela cestu k životu mladého Davida.

Jen poslední nenávistný pohled vrhli oba na malého zeleného mužíka, který si zatleskal a vzápětí ponořil svou hlavu ve zmačkané hučce a s odpornýma očima bez zornic do vody.

Radka KETNEROVÁ

Podzimní víkend

Je páteční poledne, připadám si jako za školou. Vymluvila jsem se šéfovi na zubaře. Kývnutím hlavy vzal moji nepřítomnost na vědomí. Vím, že mi tahle drobná lež projde, potvrzení chtít nebude.

Místo nervózního posedávání v čekárně lékaře však nastoupím do autobusu na Plzeň. Vytáhnu z batohu dnešní noviny, ale brzy je odložím. Písmenka se mi míhají před očima, poskakují, nesoustředím se.

Z plzeňského pekařství to omamně voní, neodolám a koupím si křupavou bagetu a koblížek s čokoládou. Mám hlad. Teprve teď mi dojde, že jsem od rána měla jen včerejší rohlík. Dřív jsem na správnou životosprávu dbala hodně. Teď už více jak čtrnáct dní existuji v jiném časoprostoru. Jsou věci, které vykonávám automaticky; ráno vstanu, obléknu se, nalíčím, sednu na metro a odjedu do práce. V kanceláři se mi celkem daří předstírat usilovnou práci. Vždycky jsem měla pověst, že dělám za dva, takže mírné zvolnění tempa se zatím vytrácí a nebudí nežádoucí pozornost. Nejhorší jsou večery, vracím se do prázdného bytu, ze kterého si Tomáš odstěhoval všechnu elektroniku, takže jsem bez televize, rádia i počítače.

Energický ženský hlas z amplionu oznámí, že můžeme nastupovat do vlaku směr Železná Ruda. Mašinka vypadá uboze, těžko si představit jak upoceně bude supět do hor. Přes poškrábaná okna je sotva vidět. Cestou zkouším jen tak pro sebe hádat, jaká stanice bude následovat. Dešenice, Zelená Lhota..., Hamry, dřív jsem znala celou trasu nazpaměť dokonale.

Jak dlouho jsem tu nebyla? Rok, možná dva. Brácha ještě déle. Raději jezdí po světě, zrovna včera od něj přišel pohled ze San Francisca. Golden Gate Bridge. Možná bych mu mohla poslat taky pohled, ze Šumavy. Míval to tu rád. Stejně jako já. Nejdřív jsme sem jezdili hlavně na letní prázdniny. Když se rodiče rozvedli, rok jsme tu chodili oba do školy. Pak jsme se museli vrátit. Já k matce, bratr Jirka k otci. Rozdělili si nás a my se skoro neviděli. Když jsem měla víkend s tátou, Jiřík putoval k mámě. Míjeli jsme se skoro ve dveřích, kde si nás s nezúčastněným výrazem ve tvářích předávali. A stejně to je i teď. Bratr je fotograf, nedávno jej pozvali do Států, aby tam vystavoval. Občas pošle stručný email nebo pohled z míst, kam se asi těžko jednou podívám. Jinak se vídáme jen o Vánocích.

Chalupě se kouří z komína, okna jsou dokořán. Paní Lišková nezklamala. Na kuchyňském stole mám od ní čtyři vdolky a lístek s pozvánkou, abych se kdykoli zastavila.

Šeří se tu rychle, cvaknu vypínačem, žárovka u stropu se kupodivu rozsvítí na první pokus. I přes usilovnou snahu o vytopení je zde chladno. Dnes budu spát v kuchyni na gauči a do babiččina parádního pokoje pro hosty se přesunu až zítra.

Symbolicky se ošplouchnu v otlučeném lavoru, kdysi jsme na něm v zimě sjížděli protější svah.

Peřiny jsou vlhké, odstrkávám je co nejvíc od sebe a rozkládám spacák. Je už úplná tma, jiná než ve městě. Neproniknutelná. Bez jakékoli jizvy od pouliční lampy nebo šrámu od dálkových světel projíždějícího auta.

Nedaří se mi usnout, v posledních týdnech se to stává, bohužel, pravidlem.

Když jsem na těhotenském testu objevila dvě čárky, málem jsem se zbláznila radostí. Šťastnou novinu jsem Tomášovi naservírovala s večeří. Tehdy se zdálo, že i on je spokojený. O dítě jsme se snažili dlouho a marně. O víkendu přišel s tím, že je potřeba si všechno znovu promyslet. Moc jsem jej, přiznávám, neposlouchala, listovala jsem si v jakési knize pro nastávající matky. Za další dva dny mi od něj přišla textovka, že se rozcházíme. Velkoryse mi nechal zadlužený byt se zařízením. Ostatní, včetně auta, zmizelo spolu s ním. Od té doby jsme spolu nemluvili. V zaměstnání se nechal přeložit a odjel budovat novou pobočku až někam na Moravu. Změnil si i telefonní číslo.

Zakázala jsem si přemýšlet o tom, proč to udělal. Klíč k vysvětlení má on sám a evidentně mi ho nyní nechce dát.

Problémem je však dítě, které se má za sedm měsíců narodit. Ultrazvuková fotka špendlíkové hlavičky s pulzujícím srdíčkem mne pálí jako čert. Od samého počátku vím, že se o malé nedokážu postarat sama. Dluh na bytě je stále příliš velký, zvládnou ho splácet, jen pokud chodím do práce. Máma umřela už před lety, s otcem se od mých osmnácti prakticky nestýkáme. Jiří s jeho světáckou povahou také není ta pravá pomoc. Nedokážu si představit, že se tu za pár měsíců objeví někdo, kdo na mně bude trvale závislý, o kterého se budu muset nepřetržitě starat celý den a celou noc. S mužem vedle sebe bych to uměla. Sama těžko.

Proto se čas, kdy moje vymodlené dítě může ještě žít, počítá už jen na dny. V pondělí musím svému gynekologovi říct, jak jsem se rozhodla. Ale já už vlastně rozhodnutá jsem dávno.

Usínám a bojím se, že se mi bude zdát o mrtvých plodech, které jsem kdysi viděla v jedné medicínské příručce...

Sobotní ráno už našťestí nemá syrovou pachut', do kuchyně se tlačí podzimní slunce. Proniká do chalupy špatně těsnícími okny a vytváří na podlaze podivné zlatavé obrazce.

V místním obchodě nakoupím nějaké jídlo, dokonce i čerstvý chléb tu dnes mají. Prý až z Klatov. Dřív jsem sem chodívala s babi, ona ale tuhle prodejnu smíšeného zboží nazývala konzumem a mně se ten výraz vždycky ohromně líbil. I pohled pro Jirku nakonec vyberu, mech a na něm hříbky. Obrázek mne nakonec inspiruje k vycházce do lesa. Jdu pomalu, občas narazím na nějakou houbu, za dvě hodiny mám košík plný. Vracím se s nečekaným nadělením zpátky a vlastně ani nevím, co si s tím počít. O smaženici nestojím. Nakonec si sedám před chalupu na lavičku, krájím klouzky, křemenáče a pravé hříbky na drobné plátky. Kladu

je na staré noviny. Babička vždycky sušila na půdě. Lákavou vůni bramboračky cítím ještě teď.

Odpoledne je znát, že slunce už nemá takovou sílu, jen tak sedět se venku nedá. V zahrádce dozrávají hrušky, pár se mi jich podaří utrhnout přímo ze země. Na žebřík se neodvažuji, co kdybych spadla. Ale není to už vlastně jedno?

Zatáhlo se, od Ostrého se ženou černé mraky. Sotva se mi podaří rozprostřít novinový papír se svým houbovým úlovkem na zaprášené půdě, spustí se liják. Na půdičku už dávno nikdo nechodí. Torza rozbitého nábytku. Oprýskaná malovaná truhla a v ní moje věci, které jsem si přivezla od rodičů.

Mončičák Tom, pár knížek, oblečení. Všeho jenom trocha, nikdo nečekal, že tu zůstaneme nakonec celý školní rok. Dlouho jsem se domnívala, že šlo našim o to, získat do péče oba dva a udržet tak pohromadě alespoň nás. Teprve časem jsem se z náhodně objevených dokumentů dozvěděla, že o nás nestál ani jeden z nich. Babiččina náruč a chalupa byla posledním záchytným bodem a záchranou před dětským domovem. Nikdy mi to neprozradila, až teprve když umírala, řekla mi, že byla tenkrát odhodlaná nechat si mne i Jíru, dokud nebudeme plnoletí nebo schopni se postarat sami o sebe.

Hranice mezi chtěním a nechtěním je někdy příliš tenká. Ale vím vlastně, co teď chci já? Brzy mi bude šestatřicet. Kolik šancí mít dítě ještě mám? Jednu nebo žádnou? Kolik toho potřebuje miminko? Hodně i málo.

Já snad váhám? Pod dojmem vzpomínek dostává moje, dosud pevné rozhodnutí jít na potrat, první povážlivé trhliny. Původně jsem jela právě sem kvůli tomu, abych před nástupem do nemocnice načerpala sílu. A zklidnění.

Nejsem zmatená. Jen kdesi uvnitř se obezřetně usazuje jistota a vyrovnanost.

Večer si do postele беру nasbírané hrušky. Jsou přežralé, lepkavá šťáva z nich mi stéká po prstech až někam do rukávu pyžama. Jak asi bude vypadat moje dítě upatlané od mrkve? BUDE?

Vydolují z diáře pomuchlanou fotku z ultrazvuku. Když jsem jej tenkrát uviděla na monitoru poprvé, do očí se mi draly slzy. Jako teď...

Nedělní ráno se v údolí válí mlha, paří se lesy. Po dlouhé době jsem se vyspala dobře.

Zamykám chalupu, utěsním okenice. Cesta k vlaku je do kopce. Zadýchávám se, několikrát musím zastavit a odpočinout si. Bude to chtít auto. Už jen kvůli cestám k dětskému doktorovi a větším nákupům. V místním obchůdku pleny asi nemají. Také pár stavebních úprav musím udělat. V kredenci jsem našla staré plány, vezu si je s sebou. Nerozumím jim, ale doufám, že peníze z prodaného pražského bytu pokryjí bankovní dluhy i tuto rekonstrukci.

Večer jsem mluvila s maličkým. Víím, že se mi narodí chlapec. A teď už víím, že se opravdu narodí.

Marta ZEMANOVÁ

Jarní výlet

„Tak jsem hotov, holky!“ zahlaholil spokojeně otec a vystavil nám na ukázkou své špinavé ruce. Mami s tím asi počítala, protože už nesla od plotny hrnec horké vody, kterou opatrně nalila do velkého plechového lavoru ukrytého v dřevěné skříňce pod deklem. Táta si totiž takhle příšerně zašmírované ruce nesměl mýt v novém bílém porcelánovém umyvadle, které máme v kuchyni nové na místě staré výlevky. Lavor byl šedý, už hodně používaný a mami ho pak vezme dočista pískem pod pumpou a poklopí na dvoře na dříví.

Venku bylo krásně květnově a když jsem před chvílí byla na dvoře tátu zavolat k obědu, slyšela jsem v rozkvetlé třešni nad kůlnou hučet včely. Táta měl pod třešní na kusu staré cely rozložený *vercajk* a čistil motorku: tím pro něho začínala letní sezóna. Motorka byla stará *zetka*, kterou si táta koupil dávno před válkou, asi když se s mami vzali, aby měli čím jezdit za babičkou, která bydlela za kopcem, to když se šlo trochu lesem, nebo přes tři vesnice, to když se k ní jelo po silnici. Motorka byla černostříbrná, široká jako valach a měla zadní sedadlo – táta říkal *síc* – výš než to přední. Když jsem byla malá, ještě asi tak před třemi roky, jezdila jsem na té motorce s nimi natlačená na ten vyšší *síc* s mami. Teď už to nejde, protože mám dlouhé nohy, a tak když chceme za babičkou, jedeme raději s mami samy, protože k babičce do vsi už ve všední den jezdí autobus, který zastavuje na dolním rozcestí, a ten kousek nahoru už dojdeme. Ale když tam jedeme všichni, třeba v červenci babičce k svátku, protože babička je Magdalena jako já, nebo v září na pouť, jdeme s mami přes kopec pěšky, vyjdeme v neděli brzy, šlapeme lesem do kopce a těšíme se na dobrý oběd. Táta se jde mezitím ještě podívat ke včelám a pak nás po silnici předhóní na motorce. A zpátky zrovna tak, ale to se nám už jde dobře, protože cesta zpátky po kraji lesa je pěkně z kopce, a mami vždycky vypravuje, jak tudy chodila malá do školy, nebo později tancovat s kamarádkami, a táta zase jede oklikou po silnici a veze na motorce kousek bábovky nebo koláč z pouti. Babička dělá výbornou bábovku měkoučkou jako mech, a mami vždycky říká, že je to tou domácí smetanou. A táta vždycky vyjí talíř od svíčkové tak dočista, že až babička spráskne ruce: „... ale Jeníku, po tobě bych to nemusela ani mejt.“ Taky mají u babičky na hrušce za potokem dobré máslovky, které my tak dobré nemáme, protože táta říká, že nemáme na hrušky tu správnou půdu.

Dnes máme slepičí polívku s nudlemi a potom slepici na smetaně, která je skoro tak dobrá jako svíčková, a táta vyjí i doma talíř dočista jako u babičky. Pak si dá s mami jedno pivo napůl, a já už čekám, kdy to přijde.

Táta se totiž po nás podívá, a pak, jako každý rok v květnu, slavnostně pronese:

„Tak jsem tu motorku zase dal do pucu a to jsem zvědav, která z vás si se mnou vyjede!?“

A taky jo. Ještě jsem nikdy nezažila, že by naše mamí chtěla jet na výlet *jen tak*. Ona by byla ochotná jet za babičkou, ale to by mne nechtěla nechat doma, nebo do Lhoty pro kuřata, ale to se nejezdí v neděli, nebo zalejt na hřbitov, ale tam byla dnes ráno po kostele. To bude radši doma vyšívat a sem tam koukne z okna, jestli se někdo zastaví na kus řeči. Proto řekne vždycky: „Jen jeď sám, nebo vezmi Madlu, ale jeďte opatrně a ať jste do svačiny doma!“ Loni jsem s ním jela a bylo to moc hezké, protože jsme jeli na tu čtvrtou stranu od nás, kam se málo jezdí, protože tam jako končí svět. Když se totiž jede od nás napravo, jsme za chvíli ve městě, kam táta jezdí na výlet nerad, protože tam jezdí vlakem šest dní v týdnu do práce, a je nazlobený, že od vlaku musí jít pokaždé ještě skoro tři kilometry skrz celé město a na konci ještě dlouhým táhlým kopcem do úřadu, kde pracuje. Já vím, jak je to daleko, protože tam, až skoro nahoře v jedné ulici bydlí módička, kde jsem byla jednou s mamí, když si nechávala předělat starý klobouk. Mají tam u té módičky na zahradě krásnou skalku s různými kytičkami, které ani mamí neznala, a vůbec žádné záhony se salátem a cibulí jako my.

Když se jede od nás nalevo, tak to není žádný výlet, protože se jede pořád lesem a nic není vidět, a taky je to skoro pořád do kopce. Tam s tátou jezdím jenom v září na houby, a pak zpátky domů jedeme celou cestu bez motoru. Od nás dozadu přes táhlý kopec a přes les bydlí babička, a tam se tedy na výlet *jen tak* nejezdí, protože to by bylo špatné, abychom se u ní nezastavili. Proto jsme loni jeli od nás jako dopředu, vyjeli jsme serpentinami nahoru a ještě kousek lesem a táta pak zastavil na kopci, odkud bylo vidět daleko do širého kraje. Sedli jsme si na mez a táta jen koukal a koukal a dlouho nic neříkal.

„Tati,“ začala jsem opatrně, když už se dost vynadával: „Ty jsi přece říkal, že tady končí svět! A co je pak toto? Kam to vede? Kdo tam bydlí?“ ukazovala jsem po cestě dolů, kde se v dálce v údolí běhalo několik stavení.

Táta si mne přitáhl trochu blíž a dal mi ruku kolem ramen.

„Děvče, děvče,“ povídá: „Ty ještě nic nevíš, je ti deset let. Mně je pětapadesát, a svět tady pro nás končí už pěknou řádku let.“ Sáhnu do kapsy manšestrového saka, které nebylo ani zelené, ani šedé, ani hnědé, a které nosil právě jen na motorku, a vytáhl kapsli vysouvacího dalekohledu. Přiložil ji k oku, ale já jsem si všimla, jak si předtím promnul obě oči jako by slzel. Náš táta slzí hned, stačí mu, když říkám na školní slavnosti hezky básničku. Máma pak do něho vždycky štouhá loktem a šeptá: „Nebřeč a dívej se!“

„Co nevíš? Kdo tam bydlí, ty je znáš? Nebo jsi je dřív znal?“ naléhala jsem.

„Tak poslouchej,“ svolil konečně: „Ale ve škole o tom zbytečně nemluv, že jsme tady byli.“

Vidíš ten kopec s věžičkou? Vpravo od něho je pár chalup, jmenuje se to *Rýd* a narodila se tam tvoje babička. Chodila možná jako mladá holka s kamarádkami tancovat do hospody na Pomezí nebo do Všerub a tam potkala tvého dědečka. Vzali se a ona se přestěhovala k nám do vsi. Já jsem byl její první dítě a pamatuju si, jak ještě mluvila špatně česky. Proto taky umím dobře německy, protože mi povídala

německé říkanky a pohádky, a taky jsme chodívali do *Rýdu* k babičce a do Nových Kostelů na pouť k jejímu bratrovi. Tam jsem se taky u strýce ve mlejně vyučil, to bylo za první války a všude byla strašná bída. Po válce, to už bylo dávno za republiky, měl jsem po škole a po vojně, jsme si někdy s chlapci udělali v neděli výlet na celý den do Brodu na černé pivo. Potom jsme se s maminkou vzali a tady,“ ukázal do širého údolí před námi: „tady za chvíli přišel k moci Hitler, a za pár let zavřeli hranice.“

„Jak zavřeli?“ nechápala jsem: „Hranice mají dveře? Nebo vrata? Nebo tam dali řetěz?“

„Ne, ne, hranice byla dřív jen taková pomyslná čára, jenom *jako* když si vy děti hraje a řeknete si: tohle je jako moje, a tohle je jako tvoje. A na té čáře, která je přesně nakreslená v mapách, tam jsou, nebo dlouhá léta byly jen takové velké bílé patníky, říká se jim hraniční kameny. Jsou zasazeny hodně hluboko v zemi, aby je nikdo nemohl jen tak vykopnout a přesadit kousek dál. Po té čáře od patníku k patníku chodily strážce a hlídaly a kontrolovaly, ale vlastně jen toho, kdo něco nesl nebo vezl. Když jsme šli s maminkou na výlet, nebo předtím s chlapci do Brodu na pivo, nechali nás jít. Ale potom za Hitlera zavřeli hranice tak, že na tu *jako* čáru se postavili vojáci, naši i ti jejich, a ti už nikoho nepustili volně sem tam. Už jsem nemohl jít lesem po pěšině, ale musel jsem jít po cestě kolem strážnice nebo vlakem, a na hranici ukázat pas. Moje máma, tvoje babička, když se chtěla podívat na Dušičky domů na hrob, musela mít aspoň *grenckartu*.“

„*Grenckartu*? Co je to?“

„Už se taky začneš učit německy, abys rozuměla, když ti něco povídám ze starých časů. *Grenzkarte* byl takový lístek pro lidi, kteří chtěli jen pár kilometrů za tu hranici, víš? To byla právě tvoje babička. Měla v kartě napsáno, že se v Německu narodila, a tak s tím neměla problém. Kdežto já jsem měl pas, však ho ještě mám na památku schovaný, to byl takový šedý sešitek, se kterým se mohlo jet dál, třeba i jinam. Však jsem byl v Mnichově, v Norimberku, když jsem byl mladý, i s maminkou ve Vídni jsme byli.“

„A teď už nemáš pas?“

„Ne, teď už nemám nic. Jenom ten starý a ten už neplatí. Ani se nikam nedá jezdit, Německo je po válce celé rozbité a taky nemáme na takové výlety peníze. Je bída, vlastně.“

„A dřív, když jsi byl ve Vídni a v tom... jak jsi to říkal?“

„Ještě v Mnichově a v Norimberku, to je tady v Německu, ale kus dál. Norimberk prý je pořád moc rozbitý, však když tam za války bombardovali, viděli jsme světlo na obloze až tady. Vídeň je hlavní město v Rakousku, žije tam ještě mamincin strejček Johann, krejčí. Bylo to tam moc pěkné.“

„A dřív nebyla bída?“

„Ne, my jsme před válkou za republiky neměli bídu. Já jsem po obchodní škole a po vojně několik let pracoval a šetřil, abych měl nějaké peníze, za které bych mohl koupit pěkný kus pozemku, jako naši zahradu, víš. Pak jsme se potkali s maminkou,

a ta dostala z domova věno, to jsou taky peníze, a za ně jsme na té zahradě postavili náš dům. Zařídili jsme ho, pak se narodila tvoje sestra, maminka byla s ní doma, vařila, šila, uklízela, pěstovala kytky na zahradě. Pak přišla válka, naše Helenka šla zrovna do první třídy, a zakrátko nebylo skoro nic, tak jsme si pořídili slepice, králíky a kozu. Maminka byla z hospodářství, tak se uměla o ten dobyteček postarat a kozu podojit. Taky jsme dostávali od babičky někdy smetanu, máslo...“

„Takové nazdobené, to si pamatuju,“ vypískla jsem radostně, že taky něco vím. „Ale teď už není válka a kozu máme pořád! A mně to mlíko nechutná,“ zafňukala jsem.

„Však je nepiješ,“ odbyl mne táta: „Maminka kupuje pro tebe mlíko v obchodě, nebo chodíte do statku pro družstevní.“

„Hm, Vendovi taky nechutná,“ žalovala jsem: „Když o Velikonocích přijeli a kousnul do mazance, hned povídal: ‚že jste ho, maminko, zadělávala z kozího mlíka?‘ On to poznal.“

„To víš, Venda. Venda je Pražák a kozí mlíko mu nevoní. Ale je zdravé a moje máma, tvoje druhá babička z něho uměla dělat moc dobré tvarůžky.“

„A proč si to nepamatuju?“

„Protože tahle německá babička zemřela krátce po válce, to ti byl rok. Pořád se těšila, že se ještě podívá sem,“ a mávl rukou do širého údolí před námi, „domů. A už se toho nedočkala.“

„A my se tam podívat nemůžeme?“ zeptala jsem se s nadějí na výlet někam, kde pro mne končil svět.

„Ne, po válce už to nikdy nešlo,“ vzdychl otec. „Slyšel jsem vyprávět jednoho sedláka z Pomezí, to je vesnice tady vlevo, že nějaké dva tři roky po válce u nich hořelo. Mohlo to být v tom sedmačtyřicátém, to celý rok nepršelo a bylo všechno suché na troud. Bylo to prý na konci léta, seno, sláma, všechno bylo už sklizené doma a na jednu oheň. Z naší strany sem vidět není, je to daleko za lesem, ale z tohohle údolí sem prý přijely čtyři německé stříkačky, a co myslíš? Hasiči museli zůstat na hranici a jen se dívali na oheň, protože sem nesměli.“

„Sem nesměli?“ opakovala jsem nedůvěřivě.

„Ne, nepustili je sem. Představ si, že se s těmi vyhořelými určitě znali, protože těch pár let co byly hranice zavřené, to vůbec není dlouhá doba pro sedláky, kteří tady žili sto let kousek od sebe, znali se, dřív kupovali jeden od druhého krávu nebo koně, a teď nesměli ani přijít hasit sousedovi střechu nad hlavou.“

Ohromilo mne to. Údolí bylo sice rozlehlé, ale oheň je vidět daleko, to jsem věděla.

„A pak už nestačily patníky, ba ani vojáci,“ pokračoval smutně otec: „Pak všude po hranici natáhli ostnatý drát, vysoký, hustý, a hranice je od té doby opravdu zavřená jako na klíč.“

„Takže oni jsou za tím drátem, aby nemohli ven? To proto, že zavinili válku, vid’?“

„Kdepak, děvče zlaté, za tím drátem jsme my,“ povzdechl si otec a zase si mnul oči a koukal se jako tím dalekohledem. „To proto, že jsme malý stát a nemůžeme si

na nikoho dupnout, ani dřív na Hitlera, ani... ale nic!“ a najednou se sbíral z meze, odkud jsme měli tak hezký výhled. A ještě mi honem povídal, že tenhle kopec, kde stojíme, je hodně zvláštní, protože když prší, teče voda po jedné straně kopce do Severního moře a po druhé straně kopce do Černého moře. To mne zajímalo tak, že jsem hned přestala myslet na německou babičku, kterou si nepamatuju, na bídu, kvůli níž máme v chlívkou v külně kozu, na ten konec světa, který vlastně ještě někam pokračuje, a jen jsem už chtěla být doma a vidět to na mapě.

Taky mi to potom táta v atlasu ukázal a vysvětlil, což se mi líbilo, protože mám povídání s tátou nad atlasem moc ráda. Někdy mi ukazuje, kam odjel jeho tatínek a tedy můj dědeček do Ameriky, když byl můj táta ještě malý kluk, a taky mi ukázal v Itálii místo, kde dědečka zabili ve válce za císaře pána, když se po několika letech z té Ameriky vrátil. To máme takovou smutnou historii v rodině, říká mamí. A já si vždycky představuju, jaké by to bylo, kdyby ... Kdyby se z Ameriky vrátil až dýl – kdy dýl, říká vždycky táta, ta válka trvala víc než čtyři roky. Kdyby měl větší štěstí a nezabili ho a třeba mu jen ustřelili palec – no, to by všechno bylo jinak, měl bych tátu *Amerikána*, naučil by mne anglicky, určitě by mě poslal pořádně studovat, a vůbec bych měl život úplně jiný, neměl bych maminku, ale namluvil bych si nějakou jinou paní třeba z Prahy, nebyla by tu Helenka, Venda, ani ty... Tak to vždycky posměšně ukončí, abych prý z toho neměla těžkou hlavu, protože už to stejně nezměníme.

Tak to bylo loni v květnu, když jsme jeli poprvé projet motorku.

Dnes se mi ale na výlet nechtělo, beztak jsem tušila, že táta bude chtít jet jinam. Už jsem se těšila do mého pokojíčku, ve kterém budu bydlet první rok docela sama, protože jsem už konečně dost velká. Ještě loni a všechny roky předtím co pamatuju tam bydlela celé léto paní Pokorná z Prahy, která k nám jezdila už kolik let na *letní byt*, ale já si myslím, že k nám jezdila hlavně šít. Paní Pokorná byla *rozvedená* a v létě šila a hlavně přešívala ze starých věcí nové věci pro mamí a pro mne. Vždycky říkala: „To je krásná předválečná látka, a zachovalá, to bude sukýnka jako lusk!“ Mamí, která šila s ní, vždycky příkyvovala, hladila rozpárané a vyžehlené kusy látky a pochvalovala si: „No jo, můj muž si vždycky nechával šít oblek u Tramby se dvojíma kalhotama – a dneska jako když to najdem!“ Paní Pokorná k nám jezdila s malým Tomíkem, se kterým jsem si hrávala jako malá ještě na písku, taky jsme spolu skákali přes potok a chodili se koupat do rybníka, kde jsem se loni naučila plavat. Ale letos už nepřijedou – říká mamí tátovi, to víš, kdopak má po měně peníze, ani Pražáci – a já dostanu pokojíček pro sebe. Sice jenom na léto, protože je to v poschodí a nemůžeme tam extra topit, ale bude jenom můj. Kdysi v pokojíčku bydlela naše Helenka, ale to už je moc let, ani si to nepamatuju. Helenka s Vendou když přijedou, bydlí taky nahoře v poschodí, ale mají pokoj s balkónem, kde dřív bývali na letním bytě Horáčkoví z Plzně. Paní Horáčková byla vysoká, nosila vždycky hezké pestré šaty a přes ruku pletenou kabelku a táta o ní jednou řekl, že je falešná, ale mamí mi pak vysvětlila, že je falešná blondýna, tedy

jako odbarvená. Pan Horáček byl taky vysoký, měl knírek pod nosem a jezdil sem vlakem jenom na neděli. Paní Horáčková vždycky když odcházela, otáčela klíčem ve dveřích a nahlas povídala: ‚tak zamykám‘, což mi připadalo legrační a jednou jsem seděla na schodech a začala jsem se smát, protože už jsem to slyšela asi po padesáté, a ona se ptala, proč se směju, a když jsem jí řekla: „Protože si to pokaždé říkáte nahlas, jako byste to neviděla.“ A ona jen potřásla hlavou a povídala: „Jen si to, panenko, říkej celý život taky tak a nebudeš se muset nikdy vracet,“ a tomu jsem tedy vůbec nerozuměla.

Šla jsem po obědě aspoň vyprovodit tátu na dvůr. V koruně třešně pořád hučely včely a mně bylo divné, že v naší třešni včely hučí a u Šindelářů, kde jsme si včera hrály s Jitkou, a měly jsme naše hospodářství právě pod jejich třešní, nehučely vůbec.

„Tati, proč si včely našly právě náš strom a k Šindelářům nelétají?“ ptala jsem se, protože tady pod těmi tisíci bodavkami bych si nehrála ani za nic. Sice vím, že nemám mávat rukama, nemám si nosit ven sklenici s malinovou a chléb s medem, ale taky si pamatuju moc dobře, jak stojím jako hodně malá holčička tátovi mezi koleny, on sedí na studni, opatrně mi rozhrnuje vlásky a hledá mi mezi nimi pinzetou žihadla a přitom mi vypravuje, že co žihadlo, to chudinka jedna včelička umřela. On vždycky říkal ‚umřela‘ – jenom jednou jsem řekla, že na okně je chcíplá včela, a hned mne opravil:

„O včeličkách říkáme, že umřou. Včelička není dobytek, včelička pracuje, opyluje stromy, abychom měli ovoce a ze snůšky dělá pro nás med.“

Taky teď zvedl hlavu do koruny a pochvaloval si: „Včeličky se činí, budeme mít hodně třešní a snad i medu. A proč si našly právě náš strom? Protože jsem ho včera večer důkladně zalil. Vláša se dostane od kořenů až do květů a ty hned víc voní.“

Vzepřel motorku ze stojánku, nasedl, dopnul si koženou kuklu pod bradou a pomalu sjížděl k brance. Vyšla jsem za ním trochu zvědavá, kterým směrem se rozjede, a když zamířil doleva do těch dlouhých táhlých kopců, zavřela jsem branku spokojená sama se sebou, že jsem nepodlehla a zůstala doma.

Mami už rozkládala na uklizeném kuchyňském stole nedělní vyšívání. Naše Helenka se před dvěma roky vdávala, a mami jí dodnes vyšívá monogramy HK na bílé polštáře i na prostěradla. Sestra přivezla tehdy na Vánoce z Prahy ukázat Vendu a pak byla, jak říkala mami, úplně chudá svatba, nevěsta ani neměla dlouhé bílé šaty, ale ona je nechtěla, protože naše Helenka je mo-der-ní!, ale navařeno a napečeno jsme měli dost, až měla mami starost, aby se to v červnovém horku nezkažilo. Kdepak tenkrát lednička, měli jsme ve sklepě v obrovských neckách jen velké kusy ledu z hospody a mezi nimi kastroly s jídlem a přes necky prkno a na něm dorty, a Venda se svým bratrem se na trávníku stříkali vodou z konví a Vendu při tom štípla včela pod oko. Dával si na to cibuli a pak jsme jeli k fotografovi a nic nebylo vidět, ale to asi jen proto, že Venda nosí brýle. Mami naříkala, že pro

Helenku nemá skoro nic, protože od války nebyl slušný kousek damašku, a vůbec všechno jen na body, však si ještě ty malé čtverečky pamatuju. A teď, když už se dá něco koupit, nemáme zase žádné peníze, bědovala mamí nad dvojí ztrátou. To jen táta se tomu smál a říkal: „Neběduj, nazí nechodíme!“, ale on se tomu smál jízlivě už od voleb v šestačtyřicátém, to si prý dokonce zpíval, jak jsem jednou mamí slyšela mluvit s babičkou. Já když mám na někoho vztek a nemůžu mu to říct, tak si taky pro sebe zpívám, jako předevěcírem ve škole, když jsem nevinně dostala poznámku.

Tak jsem se uklidila nahoru do svého bílého pokojíčku a pořádala jsem si knížky do knihovničky. Mám jich hodně, protože moc ráda čtu, žádná holka jich nemá tolik a někdy jim ty svoje půjčuju. Helenka, sotva začala učit, kupovala mi každý měsíc jednu knížku ze svého platu a nedbala mámina napominání, že má raději šetřit. Helenka učila už tři roky, takže jsem jen od ní měla spoustu nových knížek, a ještě mi před měsícem, když tu byli na Velikonoce, přivezla úplně mimořádnou nadílku starých knížek vyřazených z jejich školní knihovny. Některé byly opravdu hodně rozsalátované, ale ty si postupně slepuju dohromady, ale jiné byly ještě velice pěkné, a Helenka o nich řekla mámě, že je museli vyřadit, protože byly *tendenční*. Což tedy nevím, co to je, ale aspoň mám co číst.

Balila jsem a slepovala dlouho, táta mi dal totiž ze svého psacího stolu celé dvě malé krabičky s průhlednou páskou, která prý se používá na slepování papírových peněz, a řekl, že se to bude na potrhane listy knížek dobře hodit. Pak mne volala mamí k svačině a trochu hubovala, že táta ještě není doma. Pily jsme moc dobrý čaj z jabkových slupek a jedly mřížkový koláč a mamí pořád koukala na ulici a postupně přestávala hubovat a začínala mít strach. Táta chodil domů vždycky přesně a nikdy se nezapomněl třeba v hospodě jako pan Hejl, který každou chvilku na náměstí U lva přebral a pak chodil ulicí nakřivo a brebtl. Jednou taky přišel tak nějak poválený domů a paní Hejlová na něho před jejich domkem křičela, že mu vařit nebude, ať si uvaří sám a kde chce. Tak si pan Hejl někde v külničce vyhrabal stará kamna, nasadil si na ně rouru, kamna odvezl pod lípy na náměstíčko i s hromádkou dřeva a tam si pro obveselení všech uvařil polívku, a mezitím se taky na lavičce pod lipami trochu prospal, a to všechno za bílého dne, vlastně k večeru. Viděla jsem to jen chvilku, protože mamí pro mne přišla a odtáhla mne domů, nevím proč, když pak večer, to jsem už jako spala, to tátovi se smíchem vyprávěla.

Teď jsme měly už obě strach, protože táta opravdu nejel. A nejel ještě celou hodinu, to už jsem seděla venku před brankou a představovala jsem si ho někde zabítyho, nebo s rozbitou motorkou a roztrženým manšestrovým sakem. Opakovala jsem si znovu to, co mi povídal o včelíčkách v koruně rozkvetlé třešně když odjížděl, a vtom jsem ho viděla, jak bezhlučně sjíždí z malého kopečka naší ulicí domů. Jel bez motoru, manšestrové sako měl úplně čisté a obě nohy zdravé a svěšené na zem, aby udržoval rovnováhu. Pomohla jsem mu vytlačit motorku do mírného kopečka podél domu až na dvůr, kde ji vzepřel na stojánek a bezradně si ji prohlížel.

Mami vylítla z domu s nazlobeným obličejem a táta jen rozhodil bezmocně ruce. „Ještě že s tebou to dítě nejelo,“ řekla prudce. „Jako bych nevěděla jak to dopadne.“ A pak už trochu smířlivěji: „Pojď se nasvačit, hlavně, že se ti nic nestalo.“

Šli jsme všichni dovnitř, mami udělala tátovi čerstvé kafe do velkého hrnku, dala mu tam sama od sebe tři kostky cukru, nakrájela mu koláč a sedla si vyčkávavě proti němu. Mlčela a čekala. Táta taky mlčel, pomalu jedl, zapíjel a občas jen nesouhlasně zavrtěl nebo potřásl hlavou. Potom odsunul hrnek a konečně promluvil.

„Dojel jsem až na Záskalí“ – to byl takový hodně dlouhý a prudký kopec dolů, tam mostek a zase prudce nahoru – „sjel jsem dolů a ještě kousek do kopce, a nic. Vůbec nic. Nevím, co tomu je.“

„Benzín tam máš?“ zeptala se mami. Právě proto s ním nejezdila na výlety, a když už, tak jen domů k babičce, kde bydlel její šikovný bratr, který uměl spravit všechno: moje staré kolo, motorku našeho táty i velký traktor. Táta o něm jednou řekl, že to byl snad jediný sedlák, který byl šťastný, když mu sebrali pole a lesy a koně a krávy a združstev-ničili ho. Strýc Pepa zahodil bič a od té doby spokojeně dělá v jézeďáč-kých dílnách. A je úplně nezničený.

„Mám, vždyť jsem ho tam dopoledne pět litrů nalil, a ještě teď tam šplouchá,“ odpověděl nešťastně táta. Bylo mi ho líto, každý přece nemůže umět všechno, a náš táta umí krásně psát, i krasopisem, který se učil v obchodní škole, i tajným těsno-pisem, kterým si píše každý den do kalendářičku, zná všechno, na co se ho zeptám, umí to se včeličkami, zná každého ptáka, umí krásně střílet prakem – učil mne to a když se mami nedívala, stříleli jsme hliněnými kuličkami po slepicích, taky umí vyřezávat a dělat všechno možné se dřevem, to prý má z toho mlynářského řemesla, ale na motory a na černou práci, jak sám říká je *levej*.

No a co? Tak k nám vždycky chodí pan Janda a spraví nám *darling*, nebo splachovadlo na záchodě, nebo kohoutky, které kapou, protože je zkušený montér a opravuje dokonce lokomotivy.

„A jak jsi se vůbec dostal domů?“ ptala se zvědavě mami.

„No, jak,“ povzdechl si táta: „Nejhorší bylo, že jsem musel čekat dole na Záskalí na tom mostku, až pojedou něco... něco pomalého, co by mi pomohlo na kopec. Tam bych to sám nahoru nevytlačil, s tím mým pajšlem. Pak už to jelo z kopce až sem samo.“

„A jelo něco?“ ptala jsem se zvědavě.

„Víš co?“ obrátil se ke mně táta: „Skoč k Jandům, ten jejich kluk se učí na automechanika nebo co, ať se na to přijde podívat.“

Karlík šel se mnou hned, byl to takový prcek, i když asi o šest let starší než já, ale kamarádila jsem s jejich Bětkou a tak jsem mu pořád říkala Karlíku. Už cestou jsem mu řekla, jaký máme problém s motorkou, a tak šel rovnou na dvorek, ani na tátu nečekal. Motorka tam stála vztyčená v trávníku, jen jet. Ale nejela, no. Karlík ji obešel kolem dokola, sehnul se, narovnal, znovu se sehnul a potom zkusmo zatroubil na tu balónkovou houkačku. Ale táta už šel ven, a to jsem viděla, šel ke Karlíkovi doslova s nadějí v očích.

„Pane Kraus,“ obrátil se na něho Karlík a tak jako velkej chlap mávnul jenom rukou namísto ‚brej den‘: „Chci se jenom zeptat, kde máte řetěz?“

Zkoprnělý táta jenom vyheknl: „Řetěz, povídáš?“ Pak zakroutil nevěřícně hlavou a šel pomalu od motorky k domu. Po pár krocích se zastavil, z kapsičky vyndal složenou desetikorunu a vrátil se ke Karlíkovi. „Děkuju ti, žes tak rychle přišel. A pozdravuj tátu.“

Pak si sedl na lavičku pod kvetoucí třešeň, kde už nehučely včeličky a nám dvěma, mně i naší rozesmáté mami řekl pomalu, důrazně a skoro mezi zuby: „Jak vás znám, budete tuhle historku dávat k dobrýmu ještě na mým pohřbu. Tak abyste věděly úplně všechno, do toho kopce na Záskalí mne vytáhla kráva. *KRÁVA!* Kdyby tam nejel nějaký starý kulak s jetelem, sedím tam ještě teď.“

V únoru 2009 bude vyhlášen XIX. ročník Literární Šumavy.

Podrobnosti najdete na www.knih-kt.cz

Obsah

Poezie – I. kategorie do 25 let

Zuzana MALCOVÁ	3
Hana ŠUSTKOVÁ	4

Poezie – II. kategorie nad 25 let

Štěpán ŠPÁD	6
Jana TREMLOVÁ	8
Ondřej ZAJAC	10

Próza – I. kategorie do 25 let

Hana ŠUSTKOVÁ	11
Kateřina MUDRUŇKOVÁ	15

Próza – II. kategorie nad 25 let

Jan DUCHEK	20
Tomáš LOJEK	27
Zora ŠIMŮNKOVÁ	31
Ondřej ZAJAC	36
Radka KETNEROVÁ	42

Zvláštní cena za příspěvek o Šumavě:

Marta ZEMANOVÁ	45

Vydala Městská knihovna Klatovy
Jazyková úprava: Helena Chýlová
Grafická úprava: Milena Hálková, Karel Viták
Vydání první
Rok vydání 2008
Náklad 120 ks

**Vydala Městská knihovna Klatovy za finanční podpory MK ČR
2008**